

SÕDUR

SÕJAASJAN-
DUSE AJAKIRI
XVAASTAKÄIK

P. LUTTEIN

39

Vastutav toimetaja kol.-leitn. **V. KULAOTS**
Kõnetr. Kaitseväge nr. 40

Tegev toimetaja kolonelleitnant **A. LAATS**
Kõnetr. Kaitseväge nr. 163
Kodune kõnetr. Kv. nr. 372

Väljaandja: „**SÕDUR**“ Tallinn, Toomkooli nr. 7

Toimetus ja talitus:

Toompeal, Toomkooli nr. 7
Kõnetr. Kaitseväge nr. 163
Talitus avat. k. 0800—1500
Toim. kõnet. k. 0800—1500

„**SÕDURI**“ TELLIMISE HIND:

Aastas 6 kr. — poolaastas 3 kr.

Veerandaastas 1 kr. 50 s.

Üksiknumber 20 s.

S I S U S T I K:

Noorkotklusest. *J. Tedersoo.*

Allohvitseride külaskäigust Soome.

Külaskäik Soome allohvitserkonnale. *V. Rass.*

Tervituskõnesid, millised peetud Soome pioneripataljoni külastamisel.

„Suomen Aliupseeri’s“ ilmunud artikkel eesti ja soome keeles.

Soome kaitseväge elust. *K. Jürgenson.*

Taktika alalt.

Eelsalga võitlus motomehسالgaga.

Kaitseväge elu.

Pidulik õnnistamine-jumalateenistus Rakvere garnisoni kalmistul.

Uusi eeskirju.

Kaitseliidu sügismanöövrid Antslas.

Kehalise kasvatuse alalt. *O. M—s.*

Sõjaväelisi teateid välisriigest:

Riigikaitse küsimusi Rootsis.

Sõjakirjandus.

Bibliograafia.

Sport.

Tähelepanuks väeosadele ja asutistele!

„Sõduri“ tellimise raha tasumise hõlbustamiseks palume raha sissemaksta kohalikku Eesti Panga osakonda ülekandmiseks „Sõduri“ jooksvale arvele

Eesti Panga Tallinna osakonnas nr. 643.

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI

SÕDUR

XV AASTAKÄIK

Nr. 39 — 30.09.33

Noorkotklusest.

Joh. Tedersoo.

Lubatagu kohe alguses mainida, et suurel osal on alljärgnevatel ridadel kokku võetud mõtted maksvad ka skautide organisatsioonide kohta, kuna mõlematele — noorkotkastele kui ka skautidele — on asetatud ühised töömeetodid. Omaaegse kaitsemistri kindral A. Tõnissoni ringkiri kõigile kaitseväge osadele soovib nende mõlemate organisatsioonide toetamist ja töö edustamist silmas pidada. Selle läbiviimiseks on esijoonel asjaosalistel vajalik omada ülevaade nende organisatsioonide alustest ja tegevustikust. Kuigi käesoleva artikli piirid ei ole mõeldud nende organisatsioonide ega ka noorkotkluse kasvatuslike aluste selgitamiseks, andku nad lugejaskonnale ülevaade noorkotkluse kohta niivõrra, et kokku puutudes noorte kotkaste tööga võimalik oleks seda veidi mõista ja sellega alust luua häatahtlikuks edaspidiseks süvenemiseks juba tublisti üksikasjalisemalt selle kasvatussüsteemi peensustesse.

Miks asutati noored kotkad.

„Sõduris“ nr. 5 on kolonel V. Külaots käsitlenud noorte kotkaste ja skautide organisatsioone, muu hulgas ära märkides nende kahe organisatsiooni sarnlevust oma ülesannetes Noorte Kotkaste ja Eesti Skautide Maleva põhimääruste alusel. Kuna seltskonnas üldse ja ka nimetatud võrdluse alusel püsib küsimus — milleks vajame kahte organisatsiooni ühede ja samade eesmärkide taotlemiseks, seda enam et nad mõlemad eesmärkide saavutamisele rühivad peagu ühesuguste abinõude ja kindlasti ühede ja samade meetodite varal — siis lubatagu esijoonel selgitada noorte kotkaste organisatsiooni ellukutsumist.

Skautiline noorteliikumine Eestis loeb oma hällipäeva 1917. aastast. Tol ajal vaid üksikute isikute asjaks olles tekkis skautide salku Tallinnas ja Tartus. 1920. aastal võtab hoogu skautide liikumine laiemalt ja 1921. a. pannakse alus üleriiklikule Eesti Skautide Malevale Tartus esimesel skautide kongressil. Tol ajal loetakse skaute midagi 6000 ümber. Kuid tol ajal on ka juba killunemine olemas, sest tegutsema on asunud ka paralleelorganisatsioonid rahvuslike skautide „Noorseppade“ nime all. Kuna skautide — samuti ka noorseppade — arv on võrdlemisi suur ja juhtide puudus annab end teravalt tunda, siis leitakse vajalikuks kasvu pidurdamiseks, millele suuresti kaasa aitab paljude rühmade kadumine vilunud juhi puudumisel. Suur osa noori valgub organisatsioonidest välja, sest nendele ei anta huvitavat tegevust. Pealegi on esimeses tuhnas tulnud palju liikmeid mõnede pisihuvide, materjalise kalkulatsiooni põhjal. 1925—26. a. paiku on nendesse mõlematesse organisatsioonidesse koondunud poiste arv langenud 2000, vahest 2500.

Umbes samal ajal hakkab ilmema tunnusmärke mitmete kitsahuviliste ja koguni isamaavastaste noorteorganisatsioonide ellukutsumisele asumist. Ka Eestis ähvardavad oma võimusesse haarata noorsoo — isamaa tulevase kodanikkonna — mitmed poliitilised rühmitused, et selle kaudu endale kasvatada parteivaimus 100% tegutsevat juurekasvatavat liikmeskonda. Kes ei tea, et „noorelt vitsa väänatakse“ ja kes neist ei tahaks endale hiilgavat tulevikku kindlustada?

Kaitseliit oma põhikirja alusel omal valvelolekus Eesti isamaa ja tema seadusliku valitsuse säilitamises oli sunnitud olukor-

rale tähelepanu pöörama. Hinnati üsna õieti, võttes aluseks organiseeritud ja organiseerumata noorsoo ja eriti organisatsioonidest peagu puudutamata jäetud maanoorsoo vahekorrad, millistesse hädaohutusesse tekkimas olevad voolud Eesti nooruse viivad. Vaja oli vahele astuda ja tugevat ning võimsat isamaalist noorsoo organisatsiooni luua. Oma väljakujunenud organisatsiooni juure seda asetades oli suurimaid lootusi seda edukamalt kui muudu teha.

Küsimuseks oli veel, mida siis õieti noori tegema panna, milline ilme noorte tegevusele anda. Selleks kulub piikki kaalutlusi ja palju harutlusi, kuni lõpuks jäädi peatuma skautlikul alusel baseeruva noortetegevuse juure. Uut Ameerikat leiutada polnud vajadust, vaid tuli vaadata, mis meie oludes laseb end rakendada ja meie noorte iseloomu kohaseim oleks. Skautline, lord Robert Baden-Powelli poolt antud põhimõtteid, kasvatusmeetodid leiti vastuvõetavaim, ja tahaksin öelda — vajaliseimgi. Noorte püüd olla rohkem kui nad suudavad, on meie Eesti noorsoo organisatsioonidegi ajaloos näidanud juba, et kogu energia kulub organiseerimistööl suuremas osas kui sisemisele, kasulikule tööle ja selle tagajärjel tüdimus tekkimas, mis organisatsiooni hingusele või vähemalt langusele viib. Skautline kasvatusmeetod aga rakendab kaks generatsiooni — vanemad kõrvaltegelastena (käesoleval juhul kaitseliit oma tegelaste ja seltskonnategelaste näol) ja noored, kes võivad nendele nii omastes ideede vallas „mängida“, mis neid nende hingelaadiliselt haarab ja organisatsiooni meelitab, ilma et pisikest poissi üle jõulised ülesanded üle koormavad. Noor saab jääda nooreks ja tunda sellest mõnu, saab mängida mängima minnes, saab ujuda vette minnes ja magada magama minnes. Vanemad hoolitsevad siin, et noor võiks tunda oma isamaa kangelasi ja rahvast, et ta saaks austada omi vanemaid ja imetleda looduses Looja kätt, kuid selle juures jääb noortele teadmine, et nemad ise siin „meestena meeste ridades“ tegutsevad ja sellega omakorda meesteks ka võrsuvad.

Loomulikult kerkis kohe küsimus üles, et vaja meil juba olevaid organisatsioone soodustada ja nendele arenemisvõimalused luua. Nagu eelöeldud, oli neid kaks. Mõlemad olid teatud määral pinda leidnud vaid linnades ja harva suuremates maaaldevites. Maale levinemist takistas asjaolu, et nende keskused ei olnud võimelised saatma välja organisatooreid ega ka andma juhte. Pealegi võib öelda, et programm kõige oma kujunematuse juures siiski igal pool linna-

poisile sobivam oli, olles tulnud meile ilma suurema kontrollita lääneriigest, suurlinnade mõjutatud keskustest. Kuigi noorseppade tegelasi püüdis juba eestipära oma organisatsiooni tegevuses ilmutada, võidi siiski seal vaevalt juba maapoiste suuremahulga lisele kaasatõmbamisele mõelda. Selleks polnud aega ja võib olla polnud ka veel aeg nii kaugel.

Kaitseliit oli senikaua väheselt toetanud nii skaute kui noorseppi. Kui nüüd oma noorteorganisatsiooni küsimus kerkis, siis peeti kohe kõnelusi mõlemate orgide juhtivate tegelastega, et selgitada, kas ei oleks võimalik esmajoones mõlemate liitmisega ridu koondada ja võimsust tõsta, sest lahku minekuid nii suurina ei tuntud, et need üle pääsmatud oleks. Ettepanekust jäigi vaid ettepanek, sest mõlemad olid juba varemgi samaselt läbirääkimisi pidanud ilma tagajärjekate tulemusteta. Sellega jäigi kaitseliidul vaid otsustada uut organisatsiooni ellu kutsuda. Pealegi võis järeldada et selle ellu kerkimises mõlemad eelnimetatud koostööle kuni liitumiseni uuega asuvad.

Sellises seisukorras asuti koostama uue organisatsiooni põhikava, milline leidis hea tahtlikku vastukaja ametlikes ringkonnas, küll mõlemi organisatsiooni tegelaste poolt, kellega alalist kontakti peeti. Püüti luua organisatsioon, mis vastuvõetav olemasolevatele edasitöötamiseks kuid ka Eesti olude ja noorsoo kohaseim ühtlasi, loomulikult ka kaitseliidu kui emaorganisatsiooniga kõrvuti töötama mahtuv. Ühisel nõul väljatöötatud Noorte Kotkaste Põhimäärused kinnitati Kaitseliidu Vanematekogu koosolekul 27. mail 1930, millisel päeval ka noorte kotkaste peavanim ühes abidega valiti. Põhimäärused leidsid haridusministri sooja soovitusel 4. juunil samal aastal, ja nii asuti noori kotkaid koondama „Isamaa auks“ lipukirja all.

Organisatsiooni ettevalmistustööd nõuavad aega sügiseni, nii et 30. novembril alles otsustatakse tegelikult noorterühmi tegevuse rakendada, ja kindla eelteadmise, et esimesiks aastaiks tuleb piirduda võimalikult vähese liikmete arvuga, et suuta juhte välja koolitada. Veel ennem kui tegevuse algus määratud, on noorseppade liidu poolt otsustatud liituda ja see teostub. Skautide poolt ei saa vastust, sest nende keskorganil — peastaabil — ei ole vastavaid volitusi ja küsimuse kaalutlemine kestab pikka aega. Kuni lõpuks selgub, et skaudid uue organisatsiooniga ei liitu. Nende põhjuste arutlemine käesoleval juhul jäägu väljaspoole kirjutiist.

Uus Läti saadik Eestis R. Liepinsch.

Roberts Liepinsch on sündinud 2. sept. 1890. a. 25. maist 1919. a. oli Läti sõjapõgenikkude komitee esimees Pihkvas, kus organiseeris Läti sõjapõgenikkude tagasisaatmist kodumaale. 30. juunil 1919. a. määrati Läti ajutise valitsuse esindajaks Pihkvas. 25. septembril 1919. a. hra R. Liepinsch määrati 2. järgu sekretäriks välisministeeriumis ja 1. detsembrist 1919. a. kuni 10. aprillini 1920. a. oli sama ministeeriumi majanduse-osakonna 1. sekretäriks. 10. aprillist 1920. a. oli välisministeeriumi majanduse-osakonna juhataja k. t. ja 21. novembril samal aastal nimetatud osakonna juhataja, missugust ametit täitis kuni 1. aprillini 1921. a., millal nimetati esiteks välisministeeriumi administratiiv- ja juriidilise departemangu abidirektoriks ja pärast, 16. veebruaril 1922. a. direktoriks. 6. maist kuni 1. detsembrini 1928. a. oli rahaminister ja pärast seda pööras tagasi vanale kohale välisministeeriumi. 24. detsembril 1928. a. nimetati Läti saadikuks Leedus, missugust ametit täitis seni.

Kolm aastat kestnud tegevus on tõmanud noorkotkaste ridadesse 4500 noore ümber, sellele lisaks 6—700 vanemat juhti, kes püüavad ülesseatud sihtide poole samamuda. Kuna skautide arv samal ajal on endiseks jäänud või suurenenudki, skautide rühmad mitmel pool aga märksa intensiivsemalt tööle asunud, siis peaks see juba tulevaks tunnistuseks olema kaitseliidu poolt algatatud noorte kotkaste ellukutsumise mõtte vajaduse ja õiguse kasuks.

Noorte kotkaste jagunemine ja organisatsiooni struktuur.

Noorte kotkaste põhimääruste järele võib organisatsiooni liikmeks astuda iga Eesti kodanik kaheksandast eluaastast alates, kusjuures vanaduse järele jagunetakse: 8—13. eluaastani noorhaugasteks ja 12. aastast eluaastast alates noorkotkasteks. Selle jagunemise tingivad arenemiseastmele vastavad programmilised nõuded, mille alusel kumbki grupp jaguneb järkudesse. Nimelt peale 2—3. kuulist organisatsioonis viibimist tuleb noorel näidata, et tema ka teadmisi omandanud, vastavaid katseid läbi tehes. Nende

katsete järele jaguneb noorhaugaste grupp pesapoegadeks, kes katset pole sooritanud, esimese katse järele haukapoegadeks ja siis noorhaugasteks. Loomulikult, et nime kõrval noori võlub ka veel väline märk — nii saab vastava katse sooritaja endale ka ühe täpi vormil taskule juure, nagu noorsõdur nõõbi kraele õmbleb. Noorkotkaste grupp omakorda moodustub algajatest, pesakotkastest, kotkapoegadest ja noorkotkastest. Viimased pääsevad juhtivatel kohtadel olles ka magistriks, mis on kõrgeim noorkotkeline aste. Järgukatsete kõrval on noortel veel rida „erialakatseid“, mis vastava märgiga tähistatakse varukal ja mis poissi käsitöö ja vaimu kalduvusi arendama paneb, kuna teatud erialasid ka järgukatsetes nõutakse (noorkotkaks saamiseks vajab poiss esimese abi, koka, signalisti ja pioneri erikatseid, kuna magistri eelduseks on kümme erikatset).

Selle — poiste teadmiste tasemest tingitud jaotamise — kõrval moodustub Noorte Kotkaste organisatsioon kindlaist üksusist, mis kindlama distsipliiniga organisatsiooni moodapääsmatuks aluseks. Selle organisat-

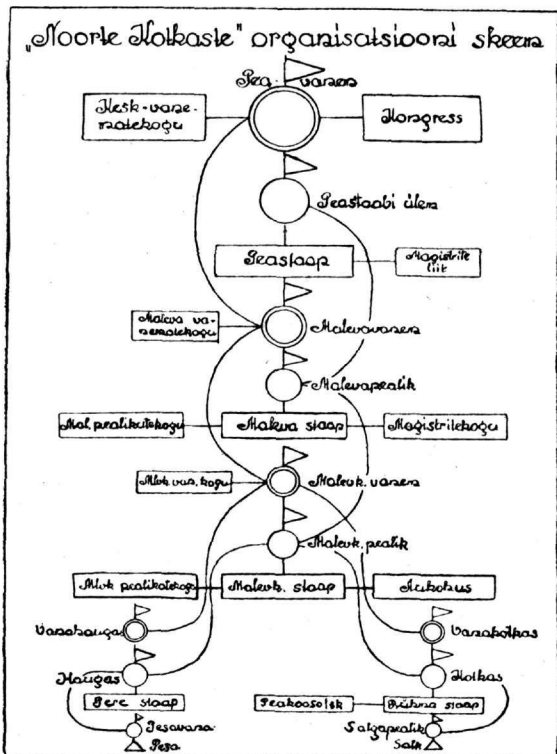
„Noorte Kotkaste“ organisatsiooni liikmete liigitus.

Noorhaugad 8—13 aast. vanad	Pesapoeg Vähem. 2 kuud	Haukapoeg		Noorhaugas
		Vähemasti 5 kuud		
Noorkotkad 12-dast eluaast. alates	Algaja	Pesakotkas	Kotkapoeg	Noorkotkas
	Vähem. 3 kuud	Vähem. 4 kuud	Vähem. 5 kuud	
Noortemagistrid	M a g i s t e r			
	Peab olema noorkotkas ja sooritanud 10 erikatset.			

sioonilise jagunemise elemendiks on salk (noorhaugaste juures pesa, kuid struktuuri analoogia tõttu harutame vaid noorkotkaste osa) — 6—12 poissi nende endi keskel valitud salgapealiku ja selle abi juhtimisel. Erinevalt teistest organisatsioonidest on skautlikes rühmitustes salga aluseks võetud mitte lõõgiüksuse, rakukese väljakujundamise printsiipi, vaid poiste ürgloomuline tung koonduda kampadeks ja vahvamaid valida omale pealikuks. Pealikuks, salajase lootusega ka ise ükskord vahvaks tõusta, et pealikuks saada. See pealikuks tõusmise iha areneb noorte kotkaste ja (samuti skautide) juures edasi noorema generatsiooni pealike süsteemis, kuni poisist on tõusnud noor-

mees, kes ei enam palja valitseda-tahtmise iha pärast sel kohal tegutseb, vaid juba oskab täie teadmiseega oma nooremaid sõpru ja aatekaaslasi juhtida.

Salkadest moodustub noorte kotkaste rühm. Rühma kuulub 2—4 salka ja tema eesotsas seisab rühma staap ja vanakotkas (rühma vanem — vanema generatsiooni esindaja). Seega moodustub rühm arvuliselt $2 \times 6 + 5 = 17$ kuni $4 \times 12 + 5 = 53$ isikuliselt üksuse. Nendes piirides arvu kindlaks määramine on seega täieliselt kotka (rühma pealik, tegelik juht) ja vanakotka võimete ja tahtmise määrata. Kuid enam kui kindel, et vilumatusest (ja võib olla ka laiskusest?) suuremas enamuses juhid ei tule hästi toime ka rühmaga, mis organiseerimise perioodis on lubatud ühesalgalisena, seega 10-isikulisena koostuda. Ja seni ei tulla selle ülesandega toime, kuni ei taheta minna tööle täielikult noorkotkaliselt — rakenduses ise omale tööle ja jagades igale poisile kui mehele kunagi tema osa ülesandeid; rakendades tööle mitte „sa pead“ ja ähvardava ruusikaga, vaid viies kaasatõmbava mänguga kõiki oma ülesannete täitmisele. Selleks aga peab tundma iga poissi tema hinge põhjani, ja kuigi oleks kotkal väga head salgapealikut aitamas, ei suudaks ta eduga 50 poissi tunda. Samuti kui vanakotkas neid ammugi ei tunneks. Senised kogemused määravad 20—30-liikmelise rühma paremate hulka, kuid ennem vähema kui suurema.

Rühma staap.

Nimetus	Mis liigist	Valija	Esitaja	Kinnitaja	Erikohused
Vanakotkas	Noorsoo- haridus- või seltkonna- tegelane	Pea- koos- olek	K.-l. üksuse pealik	Noortem- alevkonna vanem	Aukohtu- esimees
Kotkas	Magister	„	Vana- kotkas	„	} Au- kohtu- llige
Kotka abi	„	„	„	„	
Lippur	Noorkotkas	„	Kotkas	Vana- kotkas	Sekretär
Signalist	„	„	„	„	Abisekretär

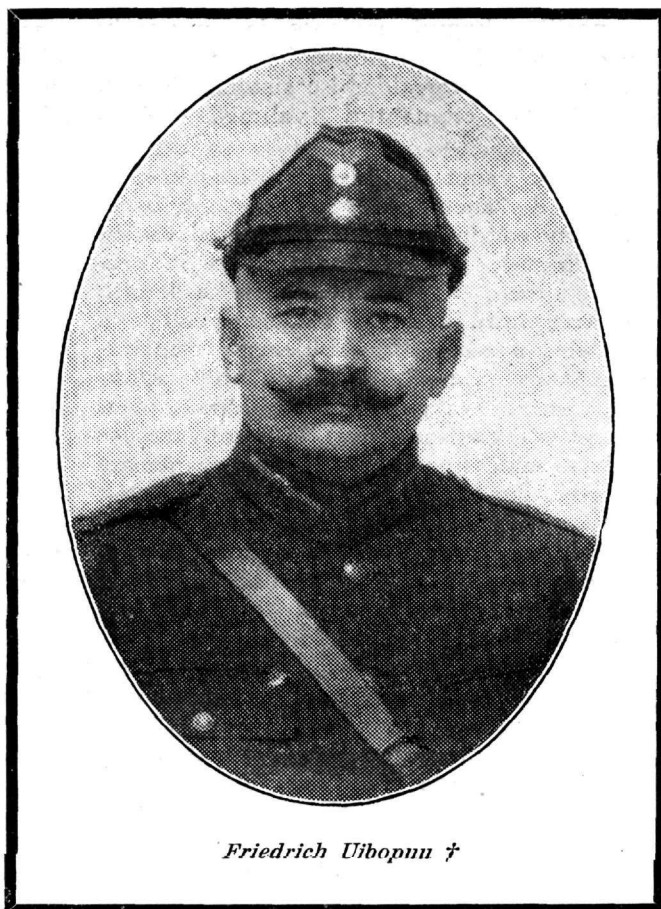
Rühmast edasi areneb organisatsioon kaitseliidu taoliselt: kõik ühe malevkonna piirides asetsevad noorkotkaste rühmad ja noorhaugaste pered koonduvad samaks noortemalevkonnaks, mida juhtimas vastav staap samuti kui malevkonnad ühe kaitseliidu maleva piirides koonduvad selleks noorte kotkaste malevaks eesotsas oma maleva staabiga. Need omakorda alluvad peastaabile.

Staabi koosseisu kuulub nii malevkonnas, malevas kui ka peastaabis vanem (ja vajadusel abi), pealik ühes abiga ja lippur

Tallinna Maleva
Põhja malevkonna pealik
Friedrich Uibopuu †

Kaitseliit ja seega vabariigi kaitsesõjõud kaotasid oma ridadest pealik Friedrich Uibopuu surmaga täsedama, energilisema ja püüdlikuma juhi — malevkonna pealiku. Kadu maeti 21. sept. Tallinna kaitseväge kalmistule suure rahvahulga osavõtul ja sõjaväeliste auavaldustega.

Olgu sulle kerge kōdumaa muld, mille kaitseks olid sa alati valmis!

Friedrich Uibopuu †

(= sekretär) ning signalist (= sidepealik, adjutant). Vajaduse ja võimaluse korral veel instruktoreid ja nõunikke staapide juures.

Tööjaotuse seisukohalt saaksime tõmmata ka üldisi jooni vanemate ülesannetes (alates vanakotkast) ja pealikute tegevuses (alates kotkast ja koguni salgapealikust). Vanema kohustesse kuulub tegevuse kontrollimine ja selle kaudu õiges vaos — kooskõlas põhimäärustes seatud sihtidega — hoidmine, siis sidepidamine vastava kaitseliidu üksusega selle pealiku kaudu, üksuse (rühma) liikmete edasijõudmise kontroll koolitöös ja sidepidamine õpetajaskonnaga samuti kui lastevanematega ja seltskonnaga, moraalse ja majanduslike töövõimaluste eest hoolitsemine ja nende muretsemine. Selle kõige juures on vanem omas üksuses käskkirja väljaandja, mille kaudu otsused teatavaks tehakse ja korraldused maksmakannakse. Käskkirjade koostajaks on üksuse pealik, tegelik üksuse juht ja töö korraldaja, kes vanemale igal ajal ja igas asjas aru annab.

Pealikud on tegelikud tööjuhid, algata-

jad ja läbiviijad, kelle esmajärguline ülesanne seisab üksuse liikmete tööle rakendamises ja selle töö ning mitmekülgse tegevuse tegelikus juhtimises — kuigi mitte alati isiklikult vaid ka eriteadlaste ja instruktorite kaudu. Selle juures — mida kõrgemale staapi, seda kaugemale jääb pealikust nõue tunda poissi ja tema kodust olukorda, mille asemele astub rühmade-perede või jälle malevkondade tööühtlustamine ja nende ühisettevõtete ja tegevuse korraldamine. Pealiku abile kuulub ülesanne asendada pealikut tema äraolekul, kuid igapäevases olukorras on tema käes üksuse kassa pidamine ja korraldamine.

Lippuri ja signalisti tööks jääb kantselei tegelik n. ö. tehniline töö. Selle juures — kuigi neile kohtile on ette nähtud noored, kujuneb maleva, ka malevkonnagi staapides need kohad juba vanemate täita, samuti kui pealikud seltskonnategelaste hulgast otsitavad, malevkonna staabiga alates.

Staapide juure kuuluvad veel mõned institutsioonid nii vanemate kui nooremate koosseisuga. Nooremate asutised on rühma juures peakoosolek, malevkonnas ja male-

vas pealikutekogud, malevas ja peastaabi juures magistrite koondused. Nende ülesandeks on töö korraldamise sisulisi küsimusi selgitada, ettenähtud valimisi toimetada jne.

Üksuste vanemate juures ja tema kokkukutsutavad vanematest tegelastest koosnevad asutused on malevkonna ja maleva vanematekogud ja keskvanematekogu peastaabi juures. Vanematekogudesse kuuluvad: kaitseliidu vastava üksuse pealik ja tema abi, naiskodukaitse üksuse esinaine, noorteüksuse vanem, pealik ja abi, allüksuste vanemad ja pealikud, kohaliku õpetajaskonna (organisatsiooni) ja koolivalitsuse esindaja, malevkonnas veel lastevanemate esindajad, keskvanematekogus ka teistelt noorteorganisatsioonidelt esindajad vastastikkusel alusel. Vanematekogude ülesandeks on noorkotkalise kasvatuse küsimuste lahendamine, organisatsiooni töö korraldamine, vahetõrgete korraldamine oma üksuse ja kaitseliidu, seltskonna, kooli, õpetajaskonna ja teiste noorteorganisatsioonide vahel, majandusliku aluse rajamine ja korraldamine, üldine tegutsemise võimaldamine ja selleks abinõude leidmine. Vanematekogude seisukohad on vastavale staabile sooviva valdustena ja nõuannetena kasutatavad, et staapide tööd soodustada ja hõlbustada.

Organisatsiooni kolme aasta jooksul on kujunenud veel üks noorte kotkaste institutsioon, mis küll pole põhimäärustes ettenähtud — mitmel pool aga tegevusse astunud ja häid tagajärgi näidanud. Need on Noorte Kotkaste Sõprade Seltsid ja Ühingu, kelle eesmärk umbes sarnane vanematekogudega ja kelle põhikirjades ka osalt ettenähtud, et vanematekogu koosseis seltsi või ühingu juhatusse põhikirja alusel juba kuulub. Mõnel pool on aga tarvidus tekkinud lastevanemate ja seltskonna tõmbamiseks eriseltsi ja selle kaudu edukale kaastööle.

Mida annab noorkotklus kaasa kaitsevärke astuvale noormehele.

Kahjuks ei ole võtta kuskilt täpsaid andmeid, mida on kaitseväre teenistusse astunud noored kotkad (ja skaudid — nemad esialgul rohkem kui kauem töötanud organisatsioon) seal korda saatnud, sest selliseid andmeid ei ole seni kogutud. Kuid omast tutvuskonnast tean hulk juhtumeid, kus kohe esimeste päevade sees selle noorte kasvatussüsteemi vili end tunda annab. Mõnel pool välisriikides — tean seda ühemeeliga naaberriigi kohta — annab skautide (s. t. ka samahästi öelda noorkotkaste, sest vähemalt 50% välisriike taotleb inglispärase

„scout“ nime kõrval omakeelset nime) ridade viibimine koguni ametlikult kaitsevärke tulekul erisoodustusi noorteõppuse lühendamise näol. Ja see soodustusi on mitte nende skautlase kasvatuse militarismi pärast, vaid selle distsipliinitunde ja praktiliste eluoskuste varal antav, mida organisatsiooni ridades noores arendatud. Meie skautide tunnustatud tegelasi kindral A. Tõnisson oli ühel skautide koosolekul avaldanud mõtteid, et kaitseväre ei oli vaja relva käsitada oskajaid noori, kuna seda saab õpetada mõne tunniga, kui vaid kaitsevärke tulevad noored on tublid mehed. Seega „Mees meeste ridadesse“, nagu kõlab noorkotkaste loosung.

Loomulikult on sõltuv suurem või väiksem noorkotklusest kaasa saadav vaimu ja praktiliste oskuste pagas noorkotkaste kohalikust juhust. Kuid peame siiski võtma aluseks nõuded, mida seatakse üles Noorte Kotkaste Põhimäärustes iga noorkotka kohta noorkotkaliste järgukatsete ja osalt ka erikatsete nõuetena. Praegu ei saa küll veel kõik rühmad — eriti maarühmad, kus puuduvad vilunud juhid ja ka tarvilikke juhte asendavaid eriteadlasi-instruktooreid ei ole käepärast — katsenõuete tasemele täielikult asuda. Kuid sellest pahest saab üle niipea kui Noorte Kotkaste Peastaabi kirjastusel ilmuv Noorkotka Käsiraamatu kõik anded (praegu olemas: I anne — Alati valmis, III a. — Lager ja V a. — Katsed, käsikirjad valmimas II andel — Välitegevus ja ettevalmistusel IV anne — Sisekorraldus) on noorte kotkaste rühmadele enam-vähem kõike vajalikku haarava juhustetagavaraga kätte jagatud.

Käesoleva teema seisukohalt peaks vaatama katsete nõuetes osa, mis kaitseväre noortel uuesti õppida tuleb, seega mis noortest kotkastest kaitsevärke tulijail juba selge on.

Üldteadmiste vallas, mis ju omatakse koolipingilt, kuid mille uut kordamist nõuab noorte kotkaste programm, on esmajoones juba esimeses katses nõutav Eesti Vabariigi valitsemiskord, mis noorkotka (s. t. viimases) katses tõuseb kuni põhiseaduse seletamiseni, samuti valitsuseliikmete ja Riigikogu Esimehe nimede teadmine ühes nende funktsioonide tundmisega. Ajaloo alal nõutakse samuti teadmisi oma kodumaast, eriti aga Vabadussõjast ja selle käigust. Kordan jälle, et palju on sõltuv kohapealsest juhust, kuid antud juhtnööride tasemel töötades antakse noortele kotkastele need ained kätte sellises ulatuses ja sellises vaimus, et nad noorte hinge suure hooga peaksid mahtuma

ja seal elavalt püsima jääma, neid isamaa armastusele õhutades. Palju pühendatakse noorte kotkaste töös esimese abi andmise oskusele ja käsikäes sellega tervisehoiule. On ju noorkotka kohus aidata ligimest hädas igal ajal ja olukorras. Ka ise peab ta leidlikkust näitama igas olukorras, milleks nõuded toiduvalmistamiseks, laagriselamiseks ja paljuks muuks. Kuid otsekohele selle nende aladega, mida kaitseväge tuleb igal ühel õppida suuremas või vähemas ulatuses ja mida oleme seni harjunud vaatlema kui peagu ainult kaitseväge alasid, on riviline külg, leppemärgid, topograafia, signalisatsioon, luureoskus ja maastikumõõtmine, orienteerumine, pioneri-asjandus, millele seltsivad laskuri ja teatavasti ka telefonisti, telegrafisti, raadioamatööri, laagrikorraldaja ja palju teisi erialade kaitseid. Peale selle on noorte kotkaste organisatsiooniline külg annud mõiste poistele alluvusest, distsipliinist, kohusetundest ja korraldajale kodanikule vajalikud teadmised oskused valimistest, koosolekute korrast jne.

Kuid loetletud alad ei ole siin mõeldud vaid selleks, et noored oleksid ette valmistatud kaitsevägele. Siin ei tarvitse — arvestades lugejaskonda — tõendada, kuivõrt üldkasvatustlikku sisaldavad eelnimetatud alad. *Olgu vaid juhitud tähelepanu sellele, et juba oma kasvatusemeetodi loomisel lord Baden-Powell märkis neid alasid kui üldarendavaid ja ühtlasi poistele huviküllaseid tegevuseharusid (ligemalt raamatutes „Scouting for Boys“, eriti aga „Aids to Scoutmastership“). Näiteks: karakteri kujundavaid tegureid käsitades intelligentsi arendamiseks on harjutustena ette nähtud: jälgede lugemine, kaardilugemine, viirgatsiteenistus, signaliseerimine, esimese abi andmine. Samas teovõimuse arendamiseks — saavutused isiklikel huvialadel ja käsitöö oskustes, peonitööd, mängud, võimlemine, toitluseoskus, tervisehoiu õpetus.*

Tulles tagasi alade juure, mida noored kotkad peaksid kaitseväge teenistusse tulles tundma, võtame nende teadmiste määratlemiseks katsete kavast nõudmiste ulatuses. Orienteerumises: määrata ilmakaari päikese, kompassi, kella, kaardi ja loodusmärkide (tähed, puud, kivid, kändud) järele (Põhimääruste § 205 — kotkajõe katses). Topograafias: joonestada oma elukoha ümbruse plaan 1/2 km raadiusega maal ja 200 m raadiusega linnas, sellesse ära tähendades § 202 p. 9 loetletud kohad (s. o. kaitseliidu pealiku, naiskodukaitse esinaise, politsei, tuldetorje, esmaabi punkti, postkontori, tele-

graafi, arsti, apteegi, haigemaja vallamaja jne. asukohad) (§ 205) ja tunneb elementaarset topograafiat ja kaardijoonestamist, oskab leida teed kompassi abil (§ 207). Signalisatsioonis: käsitada morsetähestikku, kirjutades minutis mitte vähem kui 20 tähte ja signaliseerides mitte vähem kui 16 tähte minutis; oskab semafori tähestikku (§ 205). Sellele seltsib noorkotka katses signalisti eriala sooritamise nõue (§ 206), kus nõuded märksa tõusevad ja nõutakse signaliseerimist ka optiliste, foneetiliste ja teiste abinõudega (§ 221 p. 8). Pioneri-asjanduses püstitatakse nõuded: neli sõlme (§ 202) pesakotkana, 8 sõlme kotkajõe (§ 205), neist neli pimedas või seljataga ja ajaga mitte üle 30 sek. iga sõlm, telgi, väljavoodi ja silla mudelite valmistamine (§ 207) noorkotkana, kusjuures siin veel pioneri eriala katsena seltsib puu raiumine, tellin-gute ühendamine, laagriköögi ja onni ehitamine (§ 221 p. 7) jne.

Tahaksin piirduda selle loeteluga, kuna huvilised hõlpsasti leiavad ligemat Põhimääruste loetletud paragrahvides. Veel parem oleks muidugi vaadata noorkotkaste tegevust, sellele ligi astudes juhina või instruktorina, äärmisel juhul aga erakordse lektorina. Nagu mitmel korral mainitud, *on osavate juhtide ja instruktorite küsimus praegu uuel organisatsioonil küllaltki raske. Maal veelgi raskem kui linnades. Kuid aastate jooksul noored ise, läbi tehes noorkotkluse programmi, toovad jõude juure, praegu aga püütakse olemasolevaid heatahtlikke juhtekohustetäitjaid kursuste ja õppe-laagrite varal täiendada. Selleks tööks on ka kaitseväge ringkonnad juba oma abi andnud asjatundlike lektorite-ohvitseride ja all-ohvitseride näol samuti kui vajalise varustuse kasutada andmise näol. Mõnedki on rakendunud noorkotkaste pealike ja vanemate kohtadele omast vabast ajast tööd tehes. Instruktoritena (näiteks Tallinnas asuva noorte kotkaste sidetuvide baasi juures) rakendunud on tihti omas tänuväärse aitamises kujunenud ka vastavatel kohtadel juhtideks ja mitte ükski omal alal, vaid ka kõigil kõrvalaladel, noorkotkalikud teadmised hulka arvatud. Sest noorte töö on kaitsevaelastele ka oma töö, vaid et kaitsevaelased sellega algavad aasta-aaks pärast noorte kotkaste tööd. Ja kuna neile kaitsevaelastele, kes noorkotkaste juures tegevuses, on selgunud täiel määral ka selle töö tähtsus, siis tohiks see paljudele asjahuvilistele olla tõukeks rakendada noorte kasvatusele „Isamaa auks alati valmis“ põhimõtteil. Ent võima-*

lik oleks veel väga paljudel aladel kaasa aidata, milleks ka isiklikke pakkumisi tulnud. Esimeses organiseerimisjärgus ei olnud need alati vastuvõetavad, kuna ennem tuli poisse koguda, kuid kolm aastat on

tööd tehtud ja iga aastaga avaneb uusi võimalusi ning vajame uusi tööjõude — vabatahtlikuks tulevase kodanikkonna kasvatamise ja arendamise tööks.

Allohvitseride külaskäigust Soome.

Augusti kuu lõpul tegid meie allohvitserid külaskäigu ülelahe vennasrahva tublidele allohvitseridele. Niisugustele külaskäikudele ei saa vaadata kui mõnele lihtsale meelelahutusele või lõbutsemisele, vaid neil on suur õpetlik ja kahe vennasrahva vahel vajaliku sõprussidemete süvendamise väärtus. Ülaloodut arvesse võttes, avaldame siinkohal heal meelel rea artikleid külaskäigust osavõtnud allohvitseride sulest ja osa tervituskõnesid, millised on jõudnud „Sõduri“ toimetuseni. Vastastiku külaskäikude tähtsust on kriipsutanud alla ka Soome sõjaajakirjandus. Soome allohvitseride häälekanaja „Suomen Aliupseeri“ on toonud ära kaks eestikeelset artiklit, millised kajastavad seda meeleolu, mis valitseb Soome allohvitserkonnas külastajate suhtes. Nendest avaldame ühe, mis oli toodud ajakirjas väljapaistval kohal eesti ja soome keeles.

TOIMETUS.

Külaskäik Soome allohvitserkonnale.

Vold. Rass.

Meeldivaks kombeks ja ühendavaks sidemeks meie ja Soome allohvitserkonna vahel on saanud vastastikused külaskäigud. Nende külaskäikude kaudu luuakse pidevad sõprussidemed kumbagi maa allohvitserkonna vahel tutvunetakse üksteise elu ja ülesannetega. Eesti allohvitserkonna esitajate vastukülaskäik 24.—29. augustini s.a. Soome allohvitserkonnale nende 1931. a. külaskäigule Eestisse kujunes ühtlasi ka õppematkaks, mis meile võimaldas tutvunemise Soome kaitseväge eluga, samuti allohvitseride organisatsioonide ja nende tegevusega.

Külaskäigust, mis toimus Allohvitseride Keskkogu juhatusel korraldusel, võtsid osa 19 allohvitseri kõigist väeliigest üle riigi.

Reisi algust a.-l. „Violaga“ Tallinnast 24. aug. ei või kõige õnnelikumaks nimetada, kuna merel valitsev torm pani laeva tublisti kõikumata. Tormi tagajärjel hilines ka laeva kohalejõudmine Helsingi paari tunni võrra ettenähtud ajast.

Vastuvõtt Helsingis.

Suurejooneliseks võib nimetada vastuvõttu sadamas, kuhu selleks puhuks oli ilmunud ligi kakssada Helsingi garnisoni

allohvitseri ühes orkestriga ning eriti selleks Viiburist kohale sõitnud Soome Allohvitseride Liidu juhatus. Laeva randumisel orkester mängis tervitusmarssi, mispeale S. A. L. esimees veltveebel Kaarla külalistele ütles tere tulemast.

Olles vastastikku tutvustatud, siirdusime korterisse Autopataljoni, kus pakuti kohvi. Järgnevalt Allohvitseride Keskkogu esimees pani pärja Eesti Vabadussõjas langenud soomlaste mälestussambale. Selle järele tutvuneti sõjamuuseumiga ja Suomenlinna kindlusega. Öhtul oli korraldatud bankett 1. Rannasuurtükiväe rügemendi allohvitseride kasiinos, kus tervituskõne pidas S.A.L. esimees veltv. Kaarla. Helsingi garnisoni Allohvitseride Ühingu esimees veltv. Niiniskorpi ütles tervituse Helsingi garnisoni allohvitserkonna nimel. Banketil esines Soome allohvitserkonna meeskoor, kandes ette mitmed mõjuvad ja ilusad laulud. Nagu selgus, on allohvitseride meeskoor esinenud peale oma ringkondade ka mitmel pool mujal hea eduga, leides tunnistuse parima koorina.

Järgmisel hommikul, 25. aug., oli kohvi Autopataljoni poolt, kus tervituse ütlesid pataljoni ülem kapten N o s t r ö m ja patal-

Üfaiit vasakult: 1) Saabumine Helsingi. 2) S. A. L. esimehe veltv. Kaarla tervitus. 3) Riihimäel suurt.-rügem. käsarmu ees. Keskel everst Ekberg. 4) Pärjapanek E. Vabadussõjas langenud soomlaste mälestussambale.

joni

Järgmisel hommikul, s. o. 26. aug., olles einetanud samas hotellis, sõitsime edasi

Koriale,

Pioneripataljoni asupaika. Sinna sõita tuleb üle suure Kümi jõe, millest viivad üle kaks kõrvuti asetsevat kõrget silda, üks raud- teine maantee jaoks. Pataljonis võttis meid vastu kohalik allohvitserkond. Meie saabumisel orkester mängis hünni. Pataljoni ülema k.t. kapten K a u r h a n e n pidas tervituskõne.

Järgnes kohv pataljoni allohvitseride

Tutvunenud tehastega, sõidame tagasi Kouvula, kus Kesk-Soome rügemendi ülema poolt oli lõuna korraldatud. Lõunasöögist võtab osa rüg. ülema asetäitja major H i r v e l a, kes peab temperamentse kõne, milles tähendab, et Eesti ja Soome rahvas on sündinud ühe isa-ema lastena ja peavad peale pikka lahusolekut kord jälle ühise rahvana ajalukku astuma. Sellepärast olge tervitatud teie kui praeguse põlve esindajad, kes selleks teed rajavad...

Kõne lõpul lauldi hünni.

Kouvulast järgnes edasisõit Utti.

Tampere rügemendi allohvitserkond, keda külastasid meie allohvitserid.

kasiinos ning sellele tutvumine pataljoniga. Pataljoni ülema lahel korraldusel demonstreeritakse meile pioneride silla ja parve ehitamise tööd ning seda, kui kiiresti võib sõjaolukorras üht teatud väeosa üle jõe paisata.

Lahkumisel pataljoni allohvitserkonna esindaja veltv. V i i n a n e n annab üle mälestusena meie allohvitserkonna esindajale miniatüürse pataljoni musta lipu. Meie poolt vastukingina antakse koguteos „Eesti“ iluköites.

Vastastikused südamlikud kõned ei taha lõppeda. Kohati tekib liigutavaid silmapilke. Lahkumine tundub raskena. On nagu kahju.

Korialt järgneb sõit Kümi paberitehastesse. Tehased asuvad Kümi jõe mõlemal kaldail. Tehased oma hiigla ehituste kui ka sisseadete poolest ei ole üksi kõige suuremaid Soomes, vaid kogu Euroopas. Varemalt teatavasti telliti meie raha pabergi sealt.

Uttis

asub kaitsevæe maalennujaam. Külalisi esitati sealsele lennuvæe ülemale, kes ütles meile tere tulemast. Pärast esitlemist jälgisime Soome rahvusliku spordiala — pesapalli võistlust Kesk-Soome rügemendi ja Lennuvæe allohvitseride vahel. Võistlus oli korraldatud 1930. a. meie poolt Soome allohvitserkonnale annetatud Eesti kannu peale.

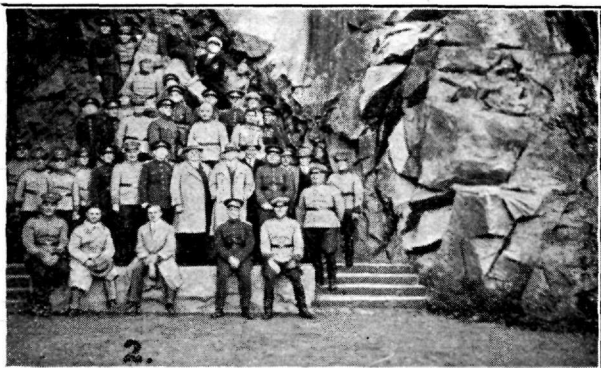
Mängu lõpul korraldati meie Allohvitseride Keskkogu esimehele 15-minutiline lend Utti kohal.

Pärast seda pakuti kohvi sealses allohvitseride kasiinos, millest võttis osa ka Lennuvæe ülem ja ohvitserkond.

Sellele järgnevalt võeti sõidusiht Mikkel. Tekkinud omnibuse rikke tõttu, mis kõigi õnnetuseks juhtus veel öösel, tuli aga sõidu suunda muuta ja sõita nüüd juba rongil Hämeenlinna.

1.

2.

3.

5.

6.

1) Hämeenlinnas. 2) Kaljukoobas Aulankol Hämeenlinnas. 3) Hämeenlinnas suurtrügem. all-ohv. kasiino ees. 4) Ärasaatmine Helsingi sadamas. 5) Kümi sild. 6) Huvastijätmine Hämeenlinna jaamas enne ärasõitu Helsingi.

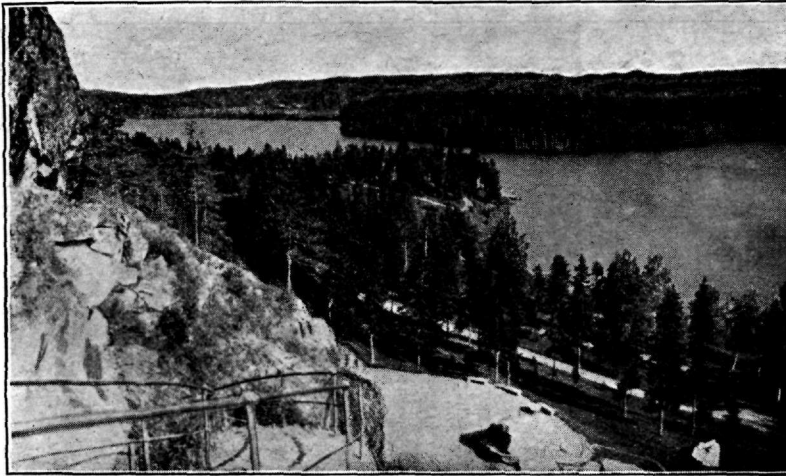
Hämeenlinna

jõudsimel 27. aug. hommikul, kuhu vastuvõtma olid tulnud sealse allohvitserkonna esindajad. Jaamast sõitsime linna sees asuvasse kohvikusse einetele. Eeine järele tutvunesime linnaga ning seepeale siirdusime Häme kaitseväge linnaossa, kus peale paari-tunnilist puhkust oli korraldatud sõduri lõuna.

Pärast lõunat esitati meid Jäägri suur-tükiväge rügemendi ülemale everst Sooma n'ile, millele järgnes rügemendi ruumidega tutvumine rügemendi ülemal isiklikul

juhtimisel. Järgnevalt näidati rügem. kinosa kaitseväge filmi „Meie poisid merel“.

Järgnes tankipataljoniga tutvumine. Pataljoni ülemal korraldusel demonstreeriti tanki tegevust murd-maastikul. Pataljoni allohvitserkonna poolt anneti meile mälestuseks miniatüürne pataljoni lipp. Tankipataljonist sõitsime Hämeenlinna läheduses asuvasse väljasõidukohta Aulankosse. Aulanko oma mitme ruutkilomeetrilise loodusliku pargi, kaljude ja järvedega on ilusaim paik mida külaskäigu kestel läbistasime. Kõrgemal kaljul asub everst Standerksjöldi poolt ehitatud vaatetorn. Tornist

Aulanko ümbrus.

avaneb kaugel vaade arvukatele järvedele ja metsaga kaetud maastikule.

Tutvunenud pargi ja vaatamisväärsustega, siirdusime hotell „Karlbergi“, kus Jäägri suurtükiväe rügemendi allohvitseride poolt oli korraldatud pidulik õhtusöök.

Järgmisel päeval, 28. aug., kasutasime võimalust tutvumiseks partisanide- ja Kajani pataljonidega. Partisanide pataljonis võttis meid vastu allohvitserkond eesotsas pataljoni ülemaga kes tervitusi ütles

allohvitseride rohkearvuline pere ühes mereväe orkestriga.

Viimased hüvastijätud, elaguhüüded ja käeviiped ning laev suundubki välja Helsingi sadamast. Laeva liikuma hakates orkester mängib ühist hümmi.

Kokkuvõetult võib tähendada, et kuigi külaskäik ei võimaldanud meil saavutada mingeid põhjalikke õpiseid vennasrahva kaitseväge elust, ometi jätkub nähtust võrdlemise instinkti äratamiseks ja enda tundma

ride Liidu ja Helsingi Allohvitseride esindajaile. Seal andsime edasi kutse Soome allohvitserkonnale küllatulekuks Eestisse, samuti kingi, hõbe karika ning mälestusesemed S. A. L. esimehele ja teistele. Kohvilauas esinesid kõnedega S. A. L. esimees veltv. Kaarla, „Suomen Aliupseeri“ toimetaja härra O. Koivisto ja teised.

Sõbralik koosviibimine lõppes ühise hümniga.

Järgmisel hommikul, 29. augustil, algas tagasisõit kodumaale. Saatma olid tulnud Helsingi garnisoni

kandma Eesti. Kumbki ei ole langenud. Vastupididi sellele, on praegune rahvapölv näinud tõestumas oma ilusa unelmi: vaba ja iseseisva riigi — Eesti ja Soome!

Vennassidemed on olnud kestvad meie vahel. Piirjoon — Soome laht — ei ole neid suutnud katkestada. Rohkem kui miski muu, kinnitavad neid sidemeid just vastastikused külaskäigud ja see oli ju Teiegi siht saabudes Soome, tutvunema lähemalt relvvendadega, samuti ka Soome maa ja rahvaga.

Neil vastastikutel külaskäikudel on veel teinegi oluline tähendus. Kui kunagi tekib vajadus kaitsta oma vabadust, siis tõenäoliselt see vaenlane mõlemal vennasrahval saab olema ühine. Seega on võimalik, et saame tegutsema koos ühel või teisel kujul. Seepärast on tarvilik juba rahu ajal tutvuneda teine teiseiga ja teise tööga.

Teie reisi iseloomu tõttu muljete kogu jääb küll väheseks, aga mingisuguse ettekujutuse saate ometi meie allohvitseride poolt korraldatud esitustest. Loodan, et Teie hästi veedate selle lühikese aja, mil viibite meie juures.

Van. allohv. Merisalo kõne.

Lugupeetud vennasrahva külalised.

Meil, Pioneripataljoni allohvitseridel ühes meie naistega on suur au näha Teid eestlased-allohvitserid meie külalistena. On rõõmustav tutvuda Teiega ja Teie kaudu saada mõjustusi Teie sõjaväest.

Eestil ja Soomel on pikk ja vaheldusrikas ajalugu, ehkki me maad on iseseisvuselt noored. Need on vast astunud liikmeks vabade riikide suurde peresse. Meie maad on kui vennaste uudistalud, milliste pered töötavad kõrvuti sama kultuuri püüete saavutamiseks.

Neid uudistalusid ülesharides juba sündis relvendi meie rahvaste seas. Eesti ja Soome allohvitseride auasjana on säilitada see relvendlus puhtana ja pühana.

Meie ei või ühelegi vaenlasele lubada ähvardada meie sugulustalusid, vaid meie kohus on: relv käes tõtata üksteist aitama, kui hädaoht vennasrahvast ähvardab.

Eestlased-allohvitserid, Te olete tulnud meie maale tutvuma meiega ja nende oludega, millistes meie soomlased-allohvitserid tegutseme. Me loodame, et see sõbralik külaskäik Soome ja Pioneripataljoni jääks meeldivaks ja relvendlust ülesehitavaks mälestuseks meie vahele.

Ühtlasi loodan, et Teie austatud eestlased meie külalistena tunneksite end koduselt mugavalt meie juures.

Olge tervitud!

Veltv. Viinanen'i kõne.

Lugupeetud vennasrahva külalised.

Meie veresugulus on pärit meie ühistelt esisaade kodupaigult. Me kuulume samasse suurde hõimuperesse, mille osad on aastasadade jooksul siirdunud praegustele asukohtadele. Eriti võimaks on need hõimupere sugulussuhted säilinud Eesti ja Soome vahel. Seda ühist hõimuarmastust ei ole meie rahvalt võidud riisuda.

Meie hõimuarmastuse müür on püsinud murdmatuna. See on vastupidanud ja hoidunud tervena tumedamailgi hetkil. Samuti, kui vend aitab venda ja õde oma õde, nii on meiegi rahvad aidanud üksteist vabaneda iseseisvalks rahvaiks. Meie iseseisvuse-võitluse koidikul on meie relvvendade sõduriarmastus kõige kallima verehinnaga kinnitatud. Sõduri ja hõimuarmastuse kõvenemise märgina on meil rõõm näha Teid, aust. prouad ja vennasrahva allohvitserid, oma külalistena.

Me tunneme rõõmu Teie siiasaabusist. See meie kodu on pooleliolev ja meie vastuvõtt on mõnes suhtes olnud puudulik, kuid me kinnitame, et see on palju suurem ja sügavam kui meie võimuses seda avaldada.

Täna des Teid lugupeetud hõimurahva külalised teie sõbraliku külaskäigu eest, tahame meie Soome pioneripataljoni kaadri-allohvitserid ühes oma naistega tervitada Teie kaudu ka Eesti Allohvitseride Keskliitu ja kõiki selle liikmeid ja palume viia neile meie sõbralikud tervitused. Kahjatseme Teie külaskäigu lühisust, kuid tunneme rõõmu neist muljetest, mida oleme Teie läbi saanud vennasrahva allohvitserkonnast. Oleme veendunud selles, et see lühike külaskäik jätab mõlemale poolele meeldivaid mälestusi — ja jällenägemise rõõm saab olema unustamatu. Selleks meie ei ütle Teile mitte jumalaga, vaid nägemiseni.

Teie sõbraliku ja unustamatu külaskäigu puhul palume Teid võtta vastu mälestuseks Soome Pioneripataljoni põhi-allohvitseridelt (kantalipu sureilt — kaader-allohvitseridelt) ja nende naistelt selle väikese tagasihoidliku kingi, Soome Pioneripataljoni väikese lipu. Ühtlasi soovime, et areneksid ja kõveneksid meie sõbralikud hõimusuhted ja jätku Teie külaskäik meeldivad mälestused mõlemale poolele.

Eesti allohvitseride.*)

Saatus on juba kord olnud julm soomesugu rahvaste vastu, killustades need üksteisest pööraste vahemaade kaugusele. Taltsutamatus vihas ta ajas neid taga nii kaua, et nad enam ei jaksanud liikuda paigalt. Võib olla kartis ta nende deemonlikku jõudu, võib olla nende jumalad oleksid olnud teistele kardetavad...

Kuid ta eksis väga. Väsinu kosub ja nõrgast saab tugev. Nii meiegi: ehküll me ei tahtnud enam tunda üksteist, sirutame nüüd venna kätt. See näitab, et see salapärane deemonlik jõud elab veel meis. See on sundinud meid aastasadu unistama vabadusest, kuni me olime küpsed seda saavutama. — Aga nüüd küsitakse, mida teeme me tuleviku kasuks.

Rahvad muudavad oma sisemist kuju ja kogu ühiskondlik elu tundub olevat käärimisel. Just niisugusel ajal peame me rohkem kui varem lähenema üksteisele ja omastama ühised sihid.

Siin aitab meid palju vastastikune läbikäimine ja tutvumine. On rõõmustav, et nii on juhtunud ja juhtub. Selle tõenduseks on rohked külaskäigud — näiteks Eesti ja Soome allohvitseride vahelised — mida tehakse eriti suviti.

Ka eestlaste allohvitseride hiljutine külaskäik tunnistas, et vennasrahva allohvitserkonnas valitseb õige hõimuvaim ja et nad ka omalt poolt tahavad sõlmida sidemeid meiega. Kui täis indu nad olid! Sõnad olid tähtsusetud tõlgitsemata suurtunnet: need ei või vangitseda hinge, mille suveräänsus on puutumatu.

Meie, eestlased ja soomlased, tunneme oma maad jalge all. Aga kuidas elavad meie kaugel olevad sugulased. Tõesti: ärgu meie meelerahu olgu täieline enne kui nende seisukord on väljakannatav. Me oleme lipukandjad. Ja kandkem seda kõrgel, et kaugel olevad sugulased oskavad ühineda meiega. Alles siis oleme me õiged hõimuvennad.

O. K—to.

Eestin aliupseereile.

Kohtalo on kerran olnud julma suomen-sukuisia kansoja kohtaan pirstoessaan ne huimaavien välimatkojen päähän toisistaan. Hillittömässä vihassaan se ajoi niitä niin kauan, etteivät ne enää jaksaneet paikaltaan liikahda. Kenties se pelkäsi niiden demoonista voimaa, kenties niiden jumalat olisivat olleet muille vaarallisia...

Mutta se erehtyi suuresti! Uupunut virkistyy, ja heikosta tulee väkevä. Niin mekin: vaikkemme tahtoneet enää tuntea toistamme, ojennamme nyt veljen kättä! Tämä osoittaa, että tuo salaperäinen, demooninen voima elää vielä meissä. Se on pakoittanut meidät vuosisadasta toiseen uneksimaan vapaudestamme, kunnes me kerran olimme kypsät sen saavuttamaan. — Mutta nyt kysytään, mitä me teemme tulevaisuuden hyväksi.

Kansat muuttavat sisäistä muotoaan ja koko yhteiskunnallinen elämä tuntuu olevan käymistilassa. Juuri näinä aikoina tulee meidän entistä enemmän lähentyä toinen toiseseemme ja omaksua yhteiset päämäärät.

Tässä meitä suuresti auttaa keskinäinen kanssakäynti ja tutustuminen. On ilahduttavaa, että näin on tapahtunut ja tapahtuu. Siitä ovat todistuksena lukuisat vierailut — esimerkiksi Eestin ja Suomen aliupseeristojen väliset — joita varsinkin kesäisin suoritetaan.

Myöskin eestiläisten aliupseerien äskeinen vierailu todistaa, että veljeskansamme aliupseeristossa vallitsee oikea veljenhenki ja että he myöskin osaltaan haluavat solmita siteitä kansamme. Kuinka innostusta täynnä he olivatkaan! Sanat ovat mitättömiä tulkitsemaan suurta tunnetta: ne eivät voi vangita sielua, jonka suvereenisuus on koskematon.

Me eestiläiset ja suomalaiset tunnemme oman maamme jalkojemme alla. Mutta mitenkä sukulaisemme kaukana meistä? Tõesti: älköön mielenrauhamme olko täydellinen, ennenkuin heidän asemansa on siedettävä. Me olemme lipunkantajia. Ja kantakaammekin sitä korkealla, että kaukaiset sukulaisemme tietävät yhtyä meihin. Vasta sitten me olemme oikeita heimoveljiä.

O. K—to.

*) „Suomen Aliupseeris” nr. 16/17 ilmunud artikkel.

Lühike ülevaade Soome Pioneripataljoni allohvitserideklubi tegevusest.

(Veltveebel Viinase selgituse järgi.)

Klubi tegelebataljoni elukutseliste allohvitseride ja nende perekondade vahelise ühissidemena. Klubi tegevuse eesmärgiks on koguda kõiki selle liikmeid ühiseks, tegevaks isamaalistest aadetest hingestatud allohvitserkonnaks. Pakkuda kõigile liikmeile vabahetkeil rahuldavat ajaviidet ühise seltskonna, seltskonnamängude ja iseõppimise näol. Selliste harrastuste tähe all tegutseb meie klubi.

Klubiõhtu on kord nädalas. Klubi tegevus kogub kõiki selle üksikuid liikmeid ühiste harrastuste ümber, milline jällegi teritab ja kasvatab omakorda liikmeid.

Klubi tegevuse kõrgema valvajana tegelebataljoni komander ja juhatab klubi tegevust 1 aasta peale valitud juhatus, kuhu kuulub esimees ja kuus liiget. Klubil on eritegevuse mühmi, millistest nimetame:

- 1) maiste õmblusühing,
- 2) laskerühma toimikond,
- 3) võimlemisrühm,
- 4) lõbustuste toimikond,

- 5) allohvitseride laenu ja hoiukassa,
- 6) distsipliini laudkond (aunõukogu).

Neil eritoimkondadel on igal oma juhataja ja tarviline arv liikmeid. Nii on klubi töö jagatud võrdselt kõigi liikmete vahel. Olgu veel nimetatud, et klubi liikmete hulgas on asutatud laulukoor, kus juhatajana tegeleb üks allohvitser. Lastel vaid puudub osakond ja loodetakse hiljemini neilegi asutada klubi oma tegevuselaadiga.

Soome allohvitseride liitu onataljoni allohvitserideklubi kuulunud selle asutamisest saadik ja klubi juhatus tegeleb samas liidu allosakonna juhatusena. Abina liidu ja klubi vaheline vahemees. Selle tegevuse viis on olnud meie arvates väga paenduv. Aja vähesuse pärast meie ei saa üksikasjalisemalt selgitada klubi tegevust ja selle tegevuse erilaade, aga loodame, et see lühike ja kavakindel selgitus annaks otse kui läbi lõike Soome pioneripataljoni allohvitserideklubi tegevusest.

Soome kaitseväe elust.

V. allohv. Karl Jürgenson.

Tahan anda edasi Soome kaitseväest, eriti kasarmutest ja siseelust seda, mida eesti allohvitser nägi soome allohvitserkonnale külaskäigul 24.—28. augustini. Kuigi kaitseväe elu põhitöös palju ei eraldu meie omast, on huvitav jälgida sealset elu-olu, kus leidub siiski ühte kui teist, mida võiks võtta eeskujuks.

Kasarmud on enamasti kiviehitised, kahekordsed. Seest on nad enam-vähem nii ehitatud, et ühes ruumis asub üks jagu või rühm. Igas ruumis on ajateenijatest ruumivanem. Kasarmu seinad on lubjatud valgeks, alt teist värvi. Paljudel seintel kasarmutes on värviga kirjutatud isamaalised ja kaitseväe ellu puutuvad kasvatuslikud laused. Seintel on tahviid, millelele on asetatud juhtnöörid, tabelid ja vastavad nimestikud. Kasarmute põrandad on enamasti korgisegu massist, pehmed, ilusad ja puhtad. Aknad avarad, mille tõttu ruumid päikeseküllased ning valged. Akende ees kardinad.

Eluruumides on enamasti kahekordsed voodid. Nende sisustus: kott, padjakott, 2 lina ja tekk. Päeval kaetakse voodi linasest päevatekiga. Peale voodite on eluruumis iga sõduri jaoks kapp; need asetsevad voodite vahel kahekordselt. Kapiil on 4 riivilit. Ülemise riivil (poolitatud) vasakpoolses osas hoitakse kirjutustarbed, parempoolses osas — õpperaamatud, kirja-

materjal jne.; järgmisel riivilil — pesu, kolmandal rakmed (padrunitask, gaasitorbik, veepudel). Alumise riivil (poolitatud) vasakpoolses osas hoitakse saapapuhastamise abinõud, kuna parempoolses osas — riidepuhastamise ja parandamise abinõud. Kapi külge seintele on paigutatud toalettarbed (habemenuga, hambahari jne). Kapi küljel on ranits, millel ripub käterätik. Ruumis peale selle riigitegelaste ja kaitseväejuhtide pildid.

Sõdurite isiklikud kastid on paigutatud eriruumi. Isiklikud riided, millega tuli noor kaitseväge, on kokkupakitud pappkarpi, naftaliniga üle riputatud ja hoitakse varalaos eri riivil. Karpidel on keskel silt omaniku nimega. Karbid on väeosa omandus.

Tarvitusel olevad püssid ja k. klp. on paigutatud koridoridesse püramiidi. Tolmu eest kaitsmiseks püramiididel on ees lahtilükatavad ukSED. Rasked klp. hoitakse erikappides, mis on nii konstrueeritud, et esinevad ühtlasi puhastuslaudadena.

Kõrvalised ruumid.

Igal allüksusel (kompanil, patareil) on omaette pesemisruum, millel valgest kivist pesunõud (kausitaolised). Enamasti pesemisruumides on ka dušš, pesuruumiga kõrvuti on veeklosett.

Relvade puhastamise ruum on igal allüksusel eraldi. Sisustus: pukid jaapid varraste, kalsude ja õlide jaoks. Ruumi vanemaks on ajateenija.

Igal allüksusel on omaette suitsetamisruum, mille sisustuseks on lauad, toolid, tuhatoosid ja pildid seinale; samuti riiete kuivatusruum, mis on ehitatud vahedega. Igas osas on kaks kolmekordset konksudega nagi, millest ülemine on saabaste, järgmine riiete ja alumine rakmete paigutamiseks. Küte: kus keskküttest, kus ahjust.

Relvaait esineb allüksusel eriruumis. Relvad on asetatud riulitele ehitatud vastavatesse kohtadesse horisontaalselt. Õppeabinõud on eraldi. Laskemoon, väiksemad relvad ja kallimad õppeabinõud on paigutatud lukustatud kappidesse. Samas toimub ka relv-allohviteri arvepidamine, raamatutepidamine ja ametlik kirj vahetus.

Allüksuse varaait enamasti paigutatud kasarmu pööningule. Varustusliikide järgi eririulitel. Iga kümne vahel number 10, 20, 30 jne. Jalanõud on lakke riputatud. Palitud ja kuued nagisel puude peal, samuti poolkasukad. Varustuse kokkupakkimine on ühtlane, mis varaaiale annab ilusa pildi.

Allüksuse kantselei on veltveebli ja kirjutaja asukohaks ja töötamiseks. Kirjutuslaud on kaks: üks veltveeblile — teine kirjutajale. Peale selle asub kantseleis raamatukapp, kus hoitakse asjaajamiseks tarvilikud raamatud ja aktikaaned — kaustad. Seinal välja lubatute kaitseväljaste jaoks plekist isiklikud numbrid ja päevane nimeline aruanne. Kirjavahetuse allkirjutamine sünnib allüksuse ülema kantseleis.

Sõdurite meelelahutuseks on mitmes suuremas garnisonis omad kinod ja igas garnisonis sõdurite kodu. Kino võivad kasutada tasuta ka kaadri perekonnaliikmed. Kasarmutes on raadio-keskjaamad, mis annavad igale allüksusele häälekõvendajaga edasi raadiosaatekava.

Rügemendi allüksuste haiglad on eeskujulikult puhtad, kus kasutatakse vaid reformvoodeid. Ka neil on väeosas kingsepa, rätsepa ja pesusemismise töökojad. Kõik tegevus sünnib peamiselt masinatega elektri jõul.

Kaaderallohviteride elust.

Allohviterid on paigutatud ühiselamutesse, — erimajad kasarmu piirkonnas. Naisemehed

elavad eraldi majas. Neil on kasutada kaks tuba köögiga. Ruumid, küte ja valgustus kõigil tasuta. Rügemendil või tema osal on garnisonis allohviteride kasiino, mis koosneb 4- ja rohkem toast. Kasiino ruumid, remont, küte ja valgustus on riigi poolt. Ruumid on hästi remonteeritud. Põrandad on kaks parketist või korgisegu massist. Ruumid on hästi sisustatud allohviteridekogude summadest. Paljudes kohtades massiivne mööbel. Kasiinodes puudub alkohol. Kasiinod on allohviterkonnale meelelahutuskohadeks. Eriruumides asetsevad mitmesugused mängud. Allohviteride kogude liikmeks olemine on vabatahtlik, kuid siiski on peaaegu kõik liikmed ja kõik kogud omakorda allohviteride keskkliidu liikmeteks. Allohviterid ja nende perekonnaliikmed on täielikult ühte kasvanud ja tunnevad üksteist isiklikult. Allohviterkond on hästi organiseerunud; rahvustunne ja isamaarmastus on hästi arenenud igas allohviteris, omades seltskondlikus elus kindla auväärtse seisukoha. „O.-ü. Suomi aliupseeri“ annab välja allohviterkonna häälekandjat „Suomen aliupseeri“ ja kasarmu elusse puutuvaid postkaarte, karikatuur-postkaarte jne. Vahekord allohviterkonna ja sõdurkonna vahel oli väga hea. Soome sõdur oskab teha vahet jutuaajamisel allohviteriga erasja ja teenistuse vahel, esinedes vastavalt.

Kokkuvõttes pean tähendama et soome kaitseväes on kindel kord. Igal pool valitseb eeskujulik puhtus ja elamistingimused. Ohviter-, allohviter- ja sõdurkond on igaüks omaette kindel üksus, millede vahel valitseb tugev side ja teadlik vastastikküüne suhtumine. On tõmmatud selged piirjooned teenistuse, isiklike ja üldelu vahel. Soome rahvas on sulanud ühte oma kaitseväge ning armastab ja austab teda. On soovitatav, et meie kõrgemad juhid „Sõduri“ veerugudel käsitleksid soome kaitseväge elu täielikumalt, kuna lühikese ajaga ei suudetud kõike näha. Soome kaitseväge elust annab koguka ülevaate teos „Soome kaitsevõime“, mis maksab 165 Soome marka. Selle tellimise võiks oma peale võtta allohviteride keskkogu soovijaile kogudele. Üldse on soovitatav, et senised vastastikkused külaskäigud ei jääks viimasteks, kuid jatkusid. Tervitatud on ka mõte, mis on tõstatatud üles „Suomen Aliupseeri“ eesti ja soome allohviteride vastastikusest läkitamisest üksteise kaitseväge juurde.

Saktika alalt.

Eelsalga võitlus motomehsalgaga.*)

Motomehhaniseeritud osade tegevus sõltub suuremal määral maastikust. Võitluses motomehosadega maastik, kui tähtsamad olukorra elemente, peab leidma esmajärgulist kasutamist.

Sageli võimaldab maastik looduslikke tõkkeid ning takistusi, mis mõjutavad täielikult või osaliselt motomehhaniseeritud osade

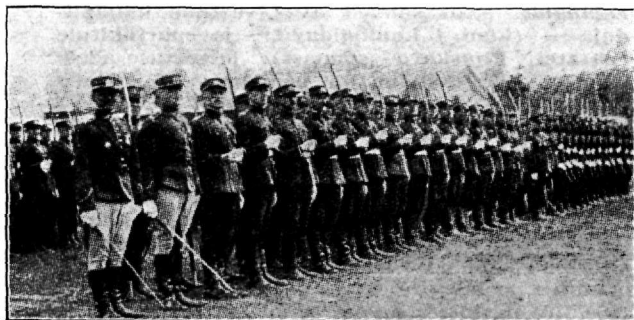
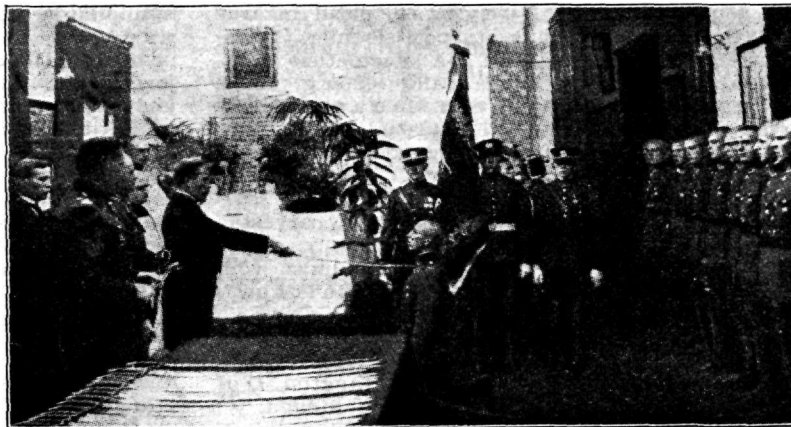
tegevust. Võib järeldada, et kaitse organiseerimisel tuleb panna erilist rõhku maastiku vallikule ja selle otstarbekohasele kasutamisele. Ka soodsaim maastik kaitse organiseerimiseks nõuab välikindlustustöödega täiendamist, eesmärgiga luua takistusi motomehhaniseeritud vastasele suurimal määral. Seliste takistuste iseloom igal erijuhul sõltub kaitsja jõududest, ajast ja abinõudest.

Maastik oma looduslike või kunstlike ta-

*) Mehanizaatsija i motorizaatsija RKKK nr. 5 — 1933. N. Puhov'i artikli järgi.

Pilte leedu kaitsevõe elust.

Leedu president lööb Sõjakooli lipu all kadette neile antava mõõgaga ohvitseriks. Mõõga andmisel president tuletab meelde: „Hoida ausasti, vajaduseta mitte tõsta!“

Noored ohvitserid pärast ülendamist saluteerivad mõõkadega.

kistustega võib kaitseja tegevust soodustada ajutiselt, kuid põhjalik kaitse lasub tulel.

Kaitseja esimeseks ülesandeks on vastase motomehhaniseeritud osade võimalikult aegsasti avastamine luurega, sellest kiire teadete hankimine ja vastase motomehosade liikumise pidev jälgimine. Selline olukord loob vajaduse pideva kaugeluure (lennuväe ja ratsaväe) organiseerimiseks, millised varustatakse liikumisvahenditega luureteadete kiireks edasiandmiseks.

Kaitseja suurtükivägi peab tabama motomehosi suurtükivägi kaugustel, püüdes paisata segi kolonni ja sundides jalaväge aegsasti maabuma transportmasinatelt. Edaspidiseks ülesandeks suurtükiväele on vastase lahingumasinade purustamine nende lähtepositsioonil.

Rünnaku mahasurumiseks ja lahingumasinade kaitsepositsiooni sisseimbumise vältimiseks peab olema tagatud tuli PTO²⁾ suur-
tükkest, suurekaliibrilisest kuulipildujaist ja

looduslikud takistused; teiste tuleabinõudega tuleb purustada tankesaatev jalavägi.

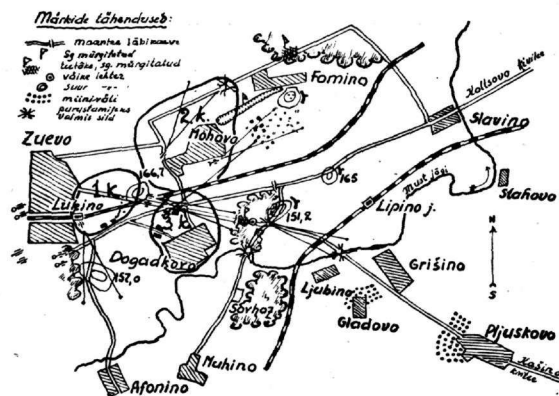
Kaitserajooni teise ešeloni peamiseks ülesandeks võitluses vastase motomehosadega ei ole mitte vasturünnak (alööök), vaid tulevõitlus. Julgestusosadele on vajalik üksikute suurtükide juurdeandmine otsetoetuseks pataljoni või rügemendi suurtükiväest.

Käesoleva teema käsitlemiseks oli järgmine olukord:

Punased asuvad Mustjõe idakaldal Stahovo'st põhja poole. Eelmistes lahingutes sinisel poolel teetsid motomehosad.

1. laskuridiviisi ülesanne on jõuda välja 11. 07. 32 päikese tõusuks Strugi, Harino, Hmeljnaja (10 km Lukino jaamast kagusse) rajooni, et tagada paremat tiiba, mis asub Struevo rajoonis (15 km Lukino jaamast loodesse).

1/3 laskurirüg. PA³⁾ divisjoni, I/1 a. p.⁴⁾, pionierikompani, rühma ja ratsarühmaga sai ülesande: moodustades eelsalga⁵⁾ võtta oma alla ja pidada käes Dogadkovo, Mohovo joon kuni peajõudude järelejõudmiseni.

2) PTO — tankivastane relv.
3) PA rügemendi suurtükivägi.
4) a. p. suurtükiväe rügement.
5) meie mõiste järgi eelvägi.

Jõudnud salgaga Zuevosse, patül määras eelsalga eelpatrulli julgestuspositsioonile (1 laskuri- ja 1 rk rühm, 1 srt BA otsetoetuse patareiga), kes võttis oma alla kõrg. 151,2, kõrg. 165 ja kõrg. heinamaaga idalälgud. Julgestusosadele oli näidatud kätte taandumisteed üle metsasalu Dogadkovosse ja üle heinamaaga kõrg. edelalälgude Mohovosse.

Hinnates maastikku, salgaülem arvestas järgmist:

Vastase motoriseeritud osade ilmumist võib oodata kõige enim Kašino ja Koltsovo kiviteelt, lõunast Muhino ja Afonino maanteedelt ja maanteelt Fomnio juurest. Kardetavaim suund — Kašino kivitee. Tankidele varjatud lähenemine on tagatud Dogadkovo metsasalu ja Fomino külaga.

Kella 09-ks 11.07.32. kompanid, I/1 a. p. ja PTO suurtükid asusid patüli käsu kohaselt nagu näidatud skeemil.

Kuni 0930 oli ehitatud järgmised takistused: väike lehter Kašino kiviteel Dogadkovo metsasalus; suur lehter Kašino kivitee ja Dogadkovo—Mohovo maantee teederistil, samuti Koltsovo kivitee ja Dogadkovo—Mohovo maantee teederistil; Kašino kivitee läbikaevamine Dogadkovo metsasalu lääneservas, Koltsovo kivitee Dogadkovo metsasalu kirdeserval ja Lukino jaama — Afonino maantee; tõke teel ja SG mürgitatud maaala Kašino kiviteele, Dogadkovo metsasalus ja maanteel mis 0,5 km Fominost põhja pool; miiniväli Fomino heinamaal; Mustjõel seatud purustamiseks valmis sillad Ljubino ja Dogadkovo metsasalu juures; Mohovo ja Fomino vaheline kraav SG mürgitatud.

Kell 0930 pataljoniülem kuuleb Harino poolt (10 km Lukino jaamast kagusse) ägedat suurtükilaskmist; luurpatrullist nr. 1 (Pljuskovost) saabus virgats teatisega, et vastane kell 0800 ründas meie osi Safino juures (10 km Lukino jaamast kagusse) ja samal ajal Safino idaservale ilmus grupp vastase soomusmasinaid ning jalaväge autodel. Luurpatrull kella 0830 tõmbus tagasi Pljuskovo lääneservale, kust vaatlusega jälgib vastase masinate peatust (suurtükimürskudest kiviteele lõhutud lehtrite tagajärjel) Pljuskovo idaserval.

Samal ajal julgestusosade ülem telefoni teel kandis ette: „2 vastase soomusmasinat ilmusid Grišinost kiviteele, ajasid laiali (Ljubino juures) silda purustada mittejõudnud pioneerid ja hakkasid edasi liikuma Dogadkovo metsasalu poole, kuid suurtükitele mõjul pöördusid tagasi. Pljuskovo ja Grišino vahelisele kiviteele ilmus masinate grupp, mille pihta tulistab otsetoetuse patarei.”

Patül käskis: I/1. a. p. ülemal ajada laiali masinate kolonn Pljuskovo ja Grišino vahelisel maanteel, mitte lastes seda edasi Gladovost ja Grišinost.

Kell 0945 I/1. a. p. ülem telefoni teel kandis patüli ette: „Pljuskovo aedadest ilmus suur autokolonn; sellele koondasin tule; nimetatud grupil võimaldus kaduda Grišinosse; gruppi peab vaatluse all julgestusosi toetav patarei.”

Kell 1000 julgestusosade ülem kandis ette: „Kell 0950 vastase masinate grupp ründas uuesti lahingueelposte Kašino kiviteel, hävitades

kuulipilduja ja sundides pataljoni suurtüki Dogadkovo metsasallu; praegu vastase masinad peatusid Dogadkovo metsasalu teetõkkel; järgijäänud julgestusosadega jätkan kõrg. 165 ja heinamaaga kõrg. käeshoidmist.”

Patül käskis: „PA ülemal PTO suurtükide tulega panna seisma vastase masinate edasilikumine Kašino teel (Dogadkovo metsasalus) ja 3. 1. kompüli kuulipilduja tulega takistada teetõkete kõrvaldamist.” Kell 1030 I/1. a. p. ülem kandis patüli ette: „Divisjoni tulega sundisin vastast maabuma Pljuskovo ja Grišino kiviteel, praegu jalavägi valgub laiali üle Gladovo aedade ja Grišino küla Dogadkovo ja Sovhozi juures oleva metsasalu suunas; Ljubino juures tungivad üle silla soomusmasinad suundudes Dogadkovo metsasalu juurde.”

Julgestusosade ülem andis edasi telefoniga: „Lipino jaama poolt ilmusid 10 tanki „Renault” väikest tüüpi ja liiguvad kõrg. 165 lõunalälgul; sealt samast avas vastane kuulipilduja — (kuni 4 kuulipildujat) ja suurtükitele (patarei Pljuskovo suunast) julgestusosadele kõrg. 165; taandun üle heinamaa Fomino peale.”

Slavinosse saadetud sidevirgats kandis ette, et Stahovo ja Slavino rajoonis meie osad kannavad suuri kaotusi vastase tule- ja rünnaku tagajärjel. 3. lask. kompüli patül sai teate, et kuulipilduja tulega on takistanud teelt teetõkete kõrvaldamist ja masinad on pöördunud piki Dogadkovo metsasalu serva Koltsovo maantee poole.

Patül käskis: „I/1. a. p. ülemal sulgeda vastase jalaväge väljapääs Gladovost ja Grišinost ja toetada julgestusosade taandumist. PA ülemal takistada vastase soomusautode ja tankide liikumist piki Kašino ja Koltsovo kiviteed.”

Kell 1040 2. lask. kompüli kandis ette telefoni kaudu: „2 vastase soomusmasinat tulid välja Koltsovo kiviteele Dogadkovo metsasalu idaservalt; kohates läbikaevatud maa-ala, hakkasid otsima möödapääsu, kuid sattusid meie suurtükitele alla. Üks soomusmasinaist löödi rivist välja, teine pööras tagasi. Slavino juurest heinamaa suunas (Fomino juures) hargneb umbes kompani jalaväge. Kuni 6 kuulipildujat avasid tule kõrg. 165-lt kompani asetusele. Käskisin otsetoetusepatareil suruda maha oma tulega vastase rasked kuulipildujad.”

Varsti pärast seda teatist patül näeb (VP Mohovo lõunaserval) 10 vastase tanki liikuvat piki Dogadkovo metsasalu põhjaserva; tankide pihta on avatud tuli PA relvadest. Kell 1100 3. lask. kompüli kandis telefoniga ette, et vastase jalavägi valgub Dogadkovo metsasallu ja kogu aeg, vaatamata tulele, püüab eemaldada teetõkkeid; kompanit tulistatakse ägeda suurtüki tulega (ca 3 patareid Gladovo suunast).

Patül käskis I/1. a. p. ülemal jätkata vastase kuulipildujate mahasurumist ja takistada tema välja valgumist Dogadkovo metsasalust, 2. ja 3. lask. kompüli hävitada vastase jalavägi tulega, eraldades teda tankidest.

Tankivastaste relvade tuli viis vastasel rivist välja 4 tanki; kõva suurtüki- ning kuulipildujatule toetusel vastase jalavägi kella 1120 tungis sisse Dogadkovosse ja Mohovosse. 2. ja 3. lask. kompani kandis suuri kaotusi ja taanduvad oma seisukohtadelt jälitatud tankidest.

1. lask. kompani ja Lukino jaama ja kõrg. 166,7 rajoonis asuv klp. kompani 1 rühm avasid tule Zuevo idaserval ja kõrg. 166,7 sissemurdnud vastasele. Sügavusse paigutatud tankidevastased relvad ja lahtisele positsioonile sõitnud I/1. a. p. patareid purustasid oma tulega tanke, tekitades neile kaotusi ja sundides terveksjäänuid pöörduma tagasi; tankide järele hakkas taanduma ka vastase jalavägi. Kella 1200-ks pataljon, minnes üle vasturünnakule 1. lask. kompaniga ning kordaseatud 2. ja 3. lask. kompani osadega, võttis uuesti oma alla kaotatud seisukohad; selleks ajaks jõudis järgi 1. laskurdiviisi eelväe rügement.

Eeltoodust oleks vaja märkida järgmist. Patül, arvestades vastase motomehosade ilmumist, kasutas õieti maastikku, täiendades olemasolevaid looduslikke takistusi kunstlike tõkete süsteemiga, eriti kardeta vaimas suunas Kašino kiviteel. Lahingu arenedes Dogadkovo metsasalus asetsev teetõke ja läbikaevatud Koltsovo kivitee kuulipildujatule all osutusid tõsiseiks takistusiks vastase soomusmasinaile, mida faktiliselt ei kasutatud neist takistusist lääne pool.

Soomusvastaste võitlusvahendite asetus kattis kõik enamvähem võimalikud vastase soomusmasinate ilmumise suunad. Nende asetamine sügavusse ja I/1. a. p. patareide kasutamine lahtistelt positsioonidelt võimaldas avaldada vastasele kauakestvat vastupanu.

Teated vastase motomehosade ilmumisest

Safonovo rajooni sai patül ratsaluurelt ca 1,5 tundi hiljem, milline asjaolu ei rahulda võitluse nõudeid sellise liikuva vaenlase suhtes. Neis tingimustes suurt kasu oleks võinud tuua lennuvägi ja halvemal juhul kiiresti liikuvad sidevahendid (mootorrattad jne.) ratsaluure juures.

Pljuskovo ja Grišino vahel kaits- ja suurtükitule kallaletungiga sunniti vastase jalavägi viimasele veel suurel kaugusel maabuma masinailt, mille tõttu vastase löök evis enamvähem hajutatud iseloomu. Edaspidisel teotsemisel vastase jalavägi lõigati ära tankidest kompanite kuulipildujate tulega.

Vastase sisseimbumisel pataljoni rajooni löögigrupp (1. lask. kompani) ei läinud otsekohe vasturünnakule, vaid patül toetudes temale, alul organiseeris uue vastulöögi tulega ja juba pärast seda lõi tagasi sisetunginud vastase jalaväe osaga, kui oli löödud tagasi tankid. Sellist löögigrupi (varu) kasutamist kaitselahingus võitluses motomehhaniseeritud vastasega tuleb lugeda kõigiti otstarbekohaseks.

Eeltoodud ülesande lahendus, kus kõvendatud pataljon teotseb eelväena, on sobiv ka meie oludes. Siin käsitletakse samu põhimõtteid, milliseid toob esile meie LE — 1932. a. § 328. Seepärast peaks ülaltoodu pakkuma huvi ka meie lugejaskonnale.

—nd.

Kaitseväe elu.

Pidulik õnnistamise-jumalateenistus Rakvere garnisoni kalmistul.

Esimese diviisi garnisonides on meeldivaks kombeks kujunenud iga aasta kord manalasse varisenud kodumaakaitsjaid meelde tuletada ja austada. Pidulikud rongkäigud kalmistutele on kujunenud suursündmusteks, millest rahvas väga rohkelt arvul ja südamlikult võtab osa. Sarnased austamistoimingud leidsid aset ka pühapäeval, 10. septembril 1933. a. Narva ja Rakvere garnisoni kalmistutel. Rakveres toimus ühtlasi kalmistu ja seal püstitatud mälestustahvlite õnnistamine. Ilusa päikese-paistelise sügisilma ja kuni 3000-pealise rahvahulga osavõtu tõttu kujunes see eriti suureks ja meeleolurikkaks sündmuseks kohapeal.

Kava kohaselt kogunesid garnisoni

väeosad, kaitseliit, naiskodukaitse, koolid ja seltskondlikud organisatsioonid oma lippudega kell 1110 ühiseks rongkäiguks Vabadusplatsile. Kell 1115 saabus kohale garnisoni ülem kolonel Paavijan, tervitades rongkäigust osavõtjaid. Samas saabus kohale ka diviisiülem kindral Tõnisson, asudes isiklikult koos linnaepa hra Avikso n'iga ja teiste kohaliku omavalitsuse tegelastega ning Vabaduse Risti Vendade Ühenduse Rakvere osakonna esindusega, eesotsas selle esimehe kolonelleitnant Luiga'ga rongkäigu etteotsa ja algas otsekohe liikumist umbes 1½ km eemal asuval kalmistule, kuhu jõuti kell 1145. Kalmistule jõudes rivistati rongkäigust osavõtjad nelinurkselt ümber kalmistu, kuna kal-

mistu keskkohal võtsid aset kutsutud külalised. Maetute omaksetele olid kohad ettenähtud haudade juures, kuna osavõtma ilmunud rahvahulk oma alla võttis kogu kalmistu ümbruse vaba maaala ja ka osalt lähedalasuva ilusa Tammiku mäeveeru.

Õnnistamise jumalateenistust toimetasid kohalik Ev. Lutheriusu koguduse õpetaja E d e r b e r g ja Ap. Õigeusu ülempreester T a m m, kuna kalmistu tekkimisest ja arenemisest kõneles diviisiüleml kindral T õ n i s s o n.

Lugupeetud kindral Tõnisson oma hoogsas ja haaravas kõnes tähendas muuseas, et Rakvere garnisoni kalmistu, kuhu maetud sõjamehi juba Maailmasõja algastast, Eesti rahvusväeosade ajajärgust, Rakvere enamlike terrori ohvreid ja lõpuks rida mehi, kes oma elu ohverdanud kangelaslikkus heitluses meie riigi ja rahva vabaduse kaitsel, on kujukamaks näiteks meie kodumaad tabanud laastavast tormist ja möllust enne meie omariikluse rajamist ning ohvreist, mis nõudnud meilt vabadusesünd. Kõne lõppes vägeva hümniiga osavõtvalt rahvahulgalt, kstes kahekordistatult põlisie tammede vastukajast Tammiku mäelt.

Umbes 1½-tunnilise kalmistul viibimise järele pöördusid kaitsevääeosad ja teised osavõtjad orkestrite saatel linna tagasi, kuna õpetaja paljude omaksete osavõtjal veel surnuaial eraplatsidele maetud Vabadussõjast osavõtnute kalmudele nende omaksete soovil püstitatud mälestustahvlite õnnistamist jätkas, millisest toimingust ka diviisi- ja garnisoniüleml ühes Vabaduse Risti kavaleridega osa võtsid.

Rakvere garnisoni kalmistu asub Rakvere saksa koguduse surnuaial, lõunapoolsest osast eraldatud maaalal. Kalmistule on maetud kokku 110 isikut, neist:

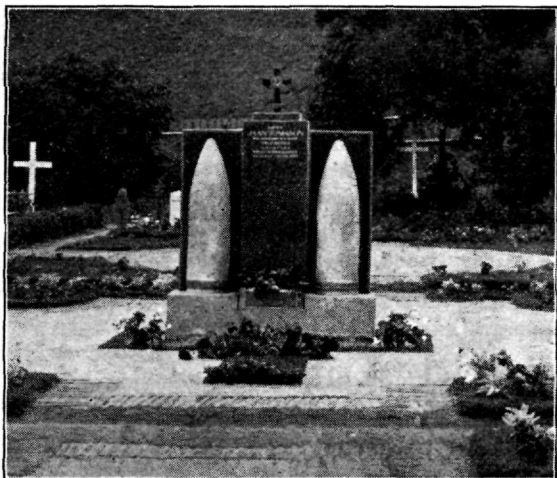
- 1) Maailmasõja ajal surnud vene sõjaväelasi, neist osa eesti rahvusest 32
(nende hulgas tundmatuid — 24)
- 2) Eesti rahvusväeosades teeninud:
  - a) 1. Eesti polgu sõdureid 23
  - b) 4. Eesti polgu sõdureid 1
- 3) Rakvere enamlike terrori ohvreid 12
(nende hulgas tundmatuid — 9)
- 4) Vabadussõjas surnud eesti sõdureid 9
Sdr. A u g u s t L i b l i k a s, 5. polk, 9. V 1919. a. surn. lahingus saadud haavadesse. Rms. E d u a r d R u l l i, 5. polk, 9. V 1919. a. lahingus langenud. Sdr. A r n o l d A n n u k, 1. div. tag. pat., 21. VII 1919. a. surnud õnnetul juhtumisel. Rms. H e i n r i c h M i l l e r, 4. polk, 9. VIII 1919. a. lahingus langenud. Rms. H e i n r i c h V e r d e r, 4. polk, 30. XI 1919. a. lahingus langenud. Sdr. J o h a n n e s S o a, 5. polk, 1919/1920. a. (täpne surmaaeg ja põhjus teadmata). Peale ülesloetute tundmatuid sõdureid — 3.

- 5) Vene valgetes vägedes teeninuid:
  - a) Loode armees 9
(nende hulgas tundmatuid — 7)
  - b) Denikini armees 1
- 6) Sõjavõgenejaid Nõukogude Venest 1
- 7) Rahuajal surnud eesti kaitsevääelasi 22
nende hulgas Vabaduse Risti kavalerid: kapten J a a n T õ n i s s o n, väljapat. nr. 2 ülem Vabadussõjas, surnud 8. VI 1927. a.; kapten J a a n M e t s, 4. polgu 3. pat. ülem Vabadussõjas, surnud 8. V 1932. a.

Peale selle on mitmed Vabadussõjast osavõtnud ja rahuaegsed eesti kaitsevääelased maetud eraplatsidele Rakvere saksa koguduse surnuaial, Tõrma surnuaial ja Rakvere linna vanal surnuaial.

Kuni 1931. a. oli kalmistu Rakvere saksa koguduse valdamisel, olles korraldamata seisukorras. Rakvere garnisoniüleml kolonel P a a v i j a n'i energilise algatuse tõttu anti 1931. a. saksa koguduse juhatuse poolt kalmistu kaitsevää valdamisele ja ühtlasi planeeriti lisaks samast umbes 120 reahua suurune vaba maaala. Edaspidine kalmistu korraldamine tehti ülesandeks kohalikule Viru kaitsevääeringkonna ülemlale ja garnisoni komandandile major M a r t i n'ile. Esialgseks kalmude kohendamiseks ja kalmistu vaba maaala väljaplaneerimiseks vajalik rahasumma hangiti 1931. a. septembrikuus garnisoni väeosade kaastegevusel Rakvere Palermo väljal korraldatud kaitsevääelisest peost. Hiljem jätkati summade kogumist seltskondlikul teel. Sel teel kogutud ja Kaitseministeeriumilt toetusena saadud summadest otsustati 1933. a. kevadel selleaegse kaitseministri kindral T õ n i s s o n'i heakskiitmisel tellida Saare kaitsevääeringkonna ülemla major A l t p e r e kaasabil Saaremaa marmorist (dolomiidist) mälestustahvlid, maetute haudadele püstitamiseks.

Mälestustahvlid valmistati Saaremaal kivitööstur härra J o h. A a b'i poolt, mõõtudega 60×35×8 cm, kuna alused tahvlietele valmistas tsement-betoontööstur härra A. L u k m a n n Rakveres. Tahvlid omavad õige massiivse kuju ja asetatuna alustele, sobivad nad eriti moodsas madalas stiilis valmistatud kalmudele, avaldades väikeste mälestussammaste muljet. Tahvliete esiküljel on sisse raiutud vastavad lühikesed pealkirjad — lugupidamise ja mälestuse avaldusena, kuna tagaküljel sisseraiutud rist — leina ja usulise tunde avaldusena. Seni on suudetud valmistada ja püstitada kokku 70 mälestustahvlit, nendest 66 garnisoni kalmistule ja 4 eraplatsidele. Kavatusel on seltskondliku abiga ka teistel surnuaedadel maetud kaitsevääelaste kalmudele samasugused mälestustahvlid püstitada.

Mälestussammas kapten Tõnissonile Rakvere kaitseväge kalmistul.

Kalmistu keskpaigas maetud Vabaduse Risti kavaleri, 5. suurtükiväe grupi kapten Jaan Tõnisson'i hauda ehib temale, kui Vabadussõjaaegsele väljapatari nr. 2 ülemale, suurtükiväelaste pooit 1932. a. suvel püstitatud massiivne graniit mälestussammas, olles oma kaheie poole asetatud mürskudega sümboliseks sambaks kogu kalmistule. Samas maetud Vabaduse Risti kavaleri, kaitseväe Haljala malevkonna pealiku kapten Jaan Metsa, kui Vabadussõjaaegsele 4. polgu 3. pataljoni ülema hauale on kavatsus juba eeloleval suvel ühiselt kaitseväe Viru maleva ja 4. Üksiku jalaväepataljoni poolt vastav mälestusmärk püstitada.

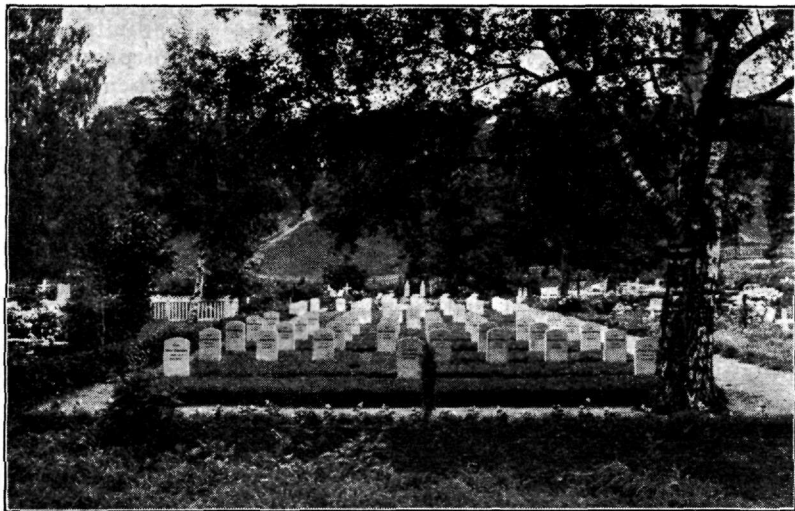
Senine garnisoni kalmistu üldine korraldamine teostus kindral Tõnisson'i poolt antud juhendite järele, kasutades selleks garnisoni väeosadest määratud tööjõude ja ka mõnede kalmistule maetud omaksete lahket kaasabi. Suure andumusega töötas kalmistu korraldamise alal Viru kaitseväeringkonna ülema asutuse üleajateenija kapral V. Villig, kes koos surnud Vabaduse Risti kavaleri kapten J. Tõnisson'i õe prl. A. Tõnisson'iga ja mõnede teiste kalmistule maetud omaksetega, suutis õnnistamise päevaks kalmistu üldiselt korda seada ja kaunistada.

Selle kaunistamise- ja korraldustöö tulemusena on garnisoni kalmistu kujunenud üheks nägusamaks ja armastatumaks paigaks Rakveres.

Korraldades ja ilustades sarnaselt manalase varisenud kodumaakaitsete kalme, täidame meie oma püha kohust nende vastu, kes oma elu jätnud meie vabaduse eest, jäädvustades sellega ühtlasi mälestusi meie rahva kangelaslikumast minevikust tulevastele põlvedele.

Täiendavad andmed Rakvere garnisoni kalmistu kohta.

Käesoleva ajani on alljärgnevatele Rakvere saksa koguduse surnuaial eraplatsidele maetud Vabadussõjast osavõtnud eesti kaitseväelastele nende omaksete soovil ja osalisel toetusel püstitatud mälestustahvlid:

Rakvere garnisoni kaitseväge kalmistu üldvaade.

1) kapten Nikolai Peterson'ile, 1. diviisi insener Vabadussõjas, Vabaduse Risti I liigi 3. j. kavaler, surnud 27. VII 1922. a.;

2) sdr. Ville Pärn'ale, Scouts polgu vabatahtlik, 21. VII 1919. a. lahingus langenud;

3) rms. Aleksander Nõmta'ile, 1. kindl. raske suurt. div., 18. X 1919. a. haigusse surnud;

4) rms. August Klasing'ile, 5. polk, 10. IV 1920. a. haigusse surnud.

*

Kalmistule püstitatud mälestustahvlid valmistas eriliselt soodsatel tingimustel kivitööstur Johannes Aab, kes elab Saaremaal, Kaarma-Suure vallas, Pähkla külas. 21. 09. 1933.

Uusi eeskirju.

Kõige lähemal ajal ilmub trükist Kaitsevägede staabi VI osakonna väljaandel jala- väe relvade materjalosa IV vihik: „9 mm-line pistoletkuulipilduja“. Relva kirjeldamisel eeskiri lähtub relvamehhanismide üldise koostöö väljaselgitamisest, missugune põhimõtte võetakse aluseks kõigis edas-

pidi ilmuvates materjalosa eeskirjades; sama põhimõtte järgi on koostatud ka käesoleval aastal ilmunud kkk „Madsen'i“ kirjeldus. Missuguseid paremusi pakub see eeskirjade uus süsteem väljaõppe alal, on ligemalt selgitatud „Sõduris“ nr. 20 s. a.

Eeskiri on illustreeritud relvaosade piltidega ja relva ülevaatliku joonisega.

Kaitseliidu manöövrid Antslas.

30. sept. ja 1. okt. teostatakse kaitseliidult suuremad lahingulised õppused Antsla ja Sõmerpalu vahelisel maaalal. Sellest sügismanöövrilt võtavad osa Võru ja Tartu malevad põhiüksustena, mida täiendavad Valga ja Petseri malevad. Kogusummas võtab osa manöövrilt umbes 5000 malevlast. Kaitsevägi on esindatud vaid õhukaitse osadega. Antsla manööver tahab olla suuremaid, mis on seni peetud kaitseliitlastega ja kaitseliidu peastaabi algatusel ja otsesel juhtimisel. Manöövri üldjuhiks on kolonel J. Maide ja tema staabi ülemaks kolonelleitnant A. Balder. Manöövril tootlustab naiskodukaitse, mis on omakorda ka temale suurimaks ettevõtteks organisatsiooni tegevusaja jooksul. Manöövreid sõidavad jälgima kaitseväest kavstabiühes I ja VI osaküllidega, divüüdid ja teised.

Sinise poole moodustavad Tartu ja Tar-

tumaa malevad kolonelleitnant P. Asmuse juhatusel, kuna valge poole — Võru, Valga ja Petseri malevad major J. Heljuste juhatusel. Manöövreil võetakse läbi peamiselt pealetungi- ja kaitselahingud välisõja olukorras. Peale selle ešelonide maha- ja pealaadimist. Manööver kujuneb esimeseks suurprooviks ka raudteelastele. Viimaste kõrgemad juhid sõidavad jälgima neid õppusi. Kõik maleva- ja malevkonnapealikud on rakendatud manöövril tegevusse, samuti ka reservohvitserid. Kõik pealikud on võtnud eelseisvaid õppusi väga tõsiselt, valmis tudes ette taktikaliselt.

Manöövri eeltööd on alanud juba 26. sept. manöövri juhatus sõitis juba kohale. Nii kaitseliidu ringkonnas kui ka kohapeal tuntakse manöövri vastu suurt huvi, mis on tõestuseks kaitseliidu eelseisvate manöövrite heaks kordaminekuks.

Kehalise kasvatusel alalt.

Võrreldes meie kehalise kasvatusel saavutusi riigi rajamise algpäevil ja tänapäev, peame tunnistama, et oleme kehalise kasvatusel alal teinud palju ära. Meie oleme suutnud oma paremate sportlaste tagajärgedega ette jõuda mitmest sporti harrastavast vanemast kultuurriigist. Mitmed meie paremad sportlased seisavad oma võimetelt Euroopa ja mõned isegi maailma paremate sportlaste hulgas. Resultaatide saavutamise alal tehtud jõupingutusi ning nähtud vaeva kinnitavad äsjamöödunud üleriikliku kaitseväge kergetõustiku-võistluste tulemused.

Kuid kõigile nendele saavutustele vaatamata tuleb küsida — kas meil on kehalise kasvatusel alal kõik korras — kas käime õiget rada. See on küsimus, mida põhjustab avalikkusele tooma äsjamöödunud üleriikliku jalgpalli esivõistluste tsükliks ilmsiks tulnud väärnähted väekoondiste esindusmeeskondade koostamisel.

Kehalise kasvatusel ülesandeks on — tõsta rahva psühho-füüsilisi võimeid. Seega peab kehaline kasvatus arendama koos kehaliste võime-

tega ka vaimu ja moraali. Siit siis ka järeldus — ainult kehaliste võimete arendamisega ning moraalsel omaduste arendamisega väljajätmisega ei saavutata kehalise kasvatusel õiget eesmärki.

Lastes silmadest mööda meie kehakultuuri arenemiskäiku, saame sellest järgmise üldpildi.

Esimesi kindlaid samme kehalise kasvatusel rahvamassi viimiseks meie tegime mõned aastad enne Maailmasõda. Sel ajal puudus meil kehalise kasvatusel keskorgan, kes oleks näidanud kehalise kasvatusel õiget eesmärki ning abinõusid õige eesmärgi saavutamiseks. Sel ajal iga mees tüüris oma suunas ning sai aru kehalise kasvatusel eesmärgist omamoodi.

Maailmasõda ja sellele järgnev Vabadussõda töid endaga kaasa soikumise kehakultuuri arenemiseks.

Vabadussõda lõppedes saab kehakultuuri arendamine uut hoogu. Kuid arenemine sünnib selle aja vaimus, s. o. ollakse liig materjalne — tahetakse näha ainult resultate, olgu see individuaalsetel või kogu saavutustel. Kehalise kas-

vatuse õige eesmärk on jäetud unustusse ning temast ei olda huvitatud; peaasi on resultaat, olgu see saavutatud ükskõik missuguste abinõudega ning ükskõik missuguse moraalse omadustega isiku poolt.

Sel ajajärgul tekkisid meil mitmes väeosas „sportlaste leegionid“, kelle töö seisis peamiselt väeosale spordivõistlustel punktide toomises. Selliste „sportlaste leegionide“ loomise ning üksikute „soodustus-sportlaste“ eraldamise tagajärg oli see, et varsti nähti igas sportlases logardit (ka tänapäev on veel nii mõnigi sportlastest sellises arvamuses), ehkki selles ei olnud süüdi sportlane ise, vaid sportlaste tagajärgedega opereerijad.

Tuleb mainida, et selline resultaatide tagajamine ja sportlaste moraalse kasvatuse silmade vahele jätmine ei esinenud mitte ainult kaitseväes, vaid see oli üldine nähe ning tema levis kaitsevärke spordi eraseltsidest ja keskorganitest.

Alles mõni aasta tagasi pidurdus resultaatide tagajamine. Piduriks oli siin kaitseväge üleriiklikel, diviiside ja garnisonide võistlustel väeosavaheliste punktide arvestamise ärajätmine ning sel ajal „Sõduri“ veergudel aset leidnud

kallaletung nii spordi kui ka laskmise aladel „resultaatide“ püüdmisele.

Resultaatide tagaajamise pidurdamist on ka märgata spordi eraorganisatsioonides. Paistab silma, et on hakatud aru saama, et ainult resultaatide tagaajamine ei ole mitte õige kehalise kasvatuse eesmärk, et sportlast ei tule mitte hinnata ainuüksi tema saavutuste järele, vaid ka tema moraalse ja vaimliste omaduste järele ning et võistelda tuleb, olgu see individuaal või meeskonna võistluse alal, aumehelikult.

Kuna meie oleme praegu üleminekul õigele kehalise kasvatuse rajale, siis peaksid kõik rahva kehalisest kasvatusest huvitatud organisatsioonid kõigiti aitama kaasa sellele. Eriti aga peab õigele kehalise kasvatuse eesmärgile väljajõudmiseks kaasa aitama kaitseväge. Kaitseväge suudab aga seda ülesannet ainult siis täita, kui kohapealsed juhatused ning väeosade juhid õieti hindavad kehalise kasvatuse eesmärki.

Äsjamöödunud üleriiklikul kaitseväge võistlusel ettetulnud väärnähted väekoondiste jalgpalli esindusmeeskondade koostamisel tunnistavad, et meil ei ole veel suudetud lahti saada püüdest ükskõik missuguste abinõudega resultaatid saavutada. Katsume saada võitu ka sellest nõrkusest.

O. M-s.

Sõjaväelisi teateid välisriigest.

Riigikaitse küsimusi Rootsis.

„Neil päevil — ütleb „Sydsvenska Dagbladet“ — võib rahuldusega konstateerida, et vähemalt ühes küsimuses — riigikaitse küsimuses — on kõik erakonnad — väljaarvatud kommunistid — teineteisele veidi lähemale tulnud... Isegi meie rootsi pahempoolsete keskel hakkab ärkama ellu tunne, et meie kaitse küsimus on ometi me rahva tähtsaim küsimus, et just tugev riigikaitse on see, mis lõpuks on suurimaks kindlustuseks meie vabadusele ja heaekäigule.“

See kinnitus ei ole alusetu, sest rootsi avalik arvamine tegeleb viimasel ajal väga palju riigikaitse asjaga, ja ka sotsiaaldemokraadid näivad jõudvat ikka enam kindlale arusaamisele, et tõhusta riigikaitse korraldamine on meie päevil riigi suurimaid ülesandeid.

Seltskonna suur huvi riigikaitse küsimuse vastu tuleb muuseas ilmsiks ka ajakirjanduse suhtumises riigikaitse komisjoni tegevusse. Sellest komisjonist kirjutab Rootsi ajakirjandus kaunis palju, oma erakondlisest kuuluvusest hoolimata.

Kuna üks osa ajalehist — samuti vaatamata erakondlusele — nuriseb riigikaitse komisjoni pikaldase tegevuse üle, leiab teine olevat sarnase tööviisi täiesti põhjendatud.

Näiteks kirjutab parempoolne „Nya Dagbladet“: „On viimane aeg, et seltskond saaks teada komisjoni senise töö tulemused.“ Samuti lausub tuntud liberaalne leht „Dagens Nyheter“: „Nendelt, kes juhvivad ja teostavad kaitsekomisjoni töid, võib vähemalt nõuda, et nad koostaksid töökäigust raporti seltskonna tarvis — teeksid aruande, mis võimaldaks saada

kujutluse sellest, mis tehtud, mis tehakse ja mida kavatakse lähemal ajal teha.“

Parempoolne „Svenska Dagbladet“ selle vastu aga ütleb: „Kaitsekomisjonile tehakse mõnelt poolt etteheiteid liiga pikaldases töös. Sellised etteheited on halvasti põhjendatud. Valitud töömeetod on osutunud suuremalt osalt otstarbekohaseks. On parem asja põhjalikult selgitada, kuigi see nõuab palju aega.“

Ja liberaalne „Göteborgs Posten“ kirjutab: „Ei ole mingi viga, kui kord uuritakse läbi meie kaitsevõimaluste alused kogu sügavuses ja laiuses. Ja see sünnib nüüd. See, kel on olnud võimalik jälgida üksikasjaliselt kaitsekomisjoni uuringutöid poliitiliste, strateegiliste, organisaatoriliste ja tehniliste olude suhtes, mis kokkuvõetult sünnitavad aluse edaspidistele kaalutlusile, võib veenduda, et meie maal ei ole varemalt midagi sündinud sõjaväelisel alal sellist, mida saaks selle tööga võrrelda.“

Nüüd viimaks avaldas kaitsekomisjon aruande, milles ta annab oma töö kohta seletust.

Arvesse võttes nüüdset üldpoliitilist seisukorda ja Maailmasõja kogemusi — seletab komisjon — tuleb Rootsi sõjavägi täiesti reorganiseerida. Siin ei saa aga asuda Taani seisukohale, kus määrati parlamendi poolt riigikaitseks teatud summa, mille raamidesse surugu sõjaväe juhatus riigikaitse korralduse. Rootsi kaitsekomisjon asub teise, vajaduse, põhimõtte alusele, arvestades muidugi ühtlasi riigi majanduslikku kandejõudu.

Ühele allkomisjonile tehti ülesandeks, „võttes arvesse mitmekesiseid enam võimalikke seisukordi, valmistada eelnõu kaitseasutuste sõja-

organisatsiooniks, mis oleks küllalt kohane säilitama riigi territoriaalset integriteeti ja poliitilist iseseisvust, nii palju kui seda lubavad riigi jõud, ja mis ühtlasi annaks võimaluse võtta otstarbekohaselt osa Rahvasteliidu sanktsiooni vahendeist.“ Samuti peab allkomisjon valmistama ettepaneku riigikaitse rahu-aegse korralduse kohta, kooskõlas eelpooltähendatud sõjakorraldusega, kusjuures tuleb pidada silmas, et sõjavõimu teatud osad peavad olema niiviisi organiseeritud, et nad võivad astuda kohe tegevusse, kuna muu osa riigikaitse võimust peab olema võitlusvalmis teatud aja kestes.

Suurt rõhku paneb kaitsekomisjon õhurelva küsimuse selgitamisele. On kogutud palju materjali selle asja valgustamiseks ja tutvunetud põhjalikult vastava kirjandusega. Nüüd minnakse üle tegelikele katsetele, milliseks otstarbeks Rootsi sotsialistlik valitsus on määranud tarvilise raha. Katsed, mis käsitlevad peamiselt pommipildumist ja eraelanike kaitset õhu ja gaasirünnaku vastu ja tahavad ka selgitada küsimust, millised osad vanadest relvliikide ülesandeist võivad võtta õhujõud enda peale, arvatakse kehtvat kuni 1934. a. sügiseni. Samuti harutatakse lendurite väljaõppe küsimust ja tööstuse kasutamise küsimust lennuväe huvides sõja puhul. Tööstuse küsimus on üldse täielises ulatuses käsitlusel, et jõuda selgusele, millisel määral ja kuidas saaks kõige otstarbekohasemalt tööstust rakendada riigikaitseteenistusse sõja korral.

Edasi väärab komisjoni töös suurt tähelepanu operatiivsete üksuste küsimus. Vastavaid katseid on tehtud 1931. ja 1932. aastate sügisel pataljoniga, brigaadiga ja diviisiga. Katseid tahetakse jätkata.

Tähtsaks küsimuseks peab komisjon ka sõjaväe ülemjuhatast. Kavatakse sisse seada maaväele, mereväele ja õhuväele igapäevale oma ülem, kes kõik alluvad ühe rahuajal määratud ülemjuhatajale. Viimase juures töötab kaitsestaap, mis koosneb kõigist kaitseharudest.

Viimaks käsitleb komisjon põhjalikult väe motoriseerimise, tankide kasutamise, relvatehnika, ohvitseride ja allohvitseride hariduse ning isegi desarmeerimise küsimusi.

Mis puutub mereväesse, siis ei taheta selles võtta ette suuremaid muudatusi, kuna siin seesmine organisatsiooni areng kestab iseendast edasi, vastavalt sõjalaevade ja rannakahurväe materjali arengule. Suuremaid uuendusi tahetakse ette võtta vaid miini-traalimise korralduses, meeskonna õpetamises ja reservallohvitseride organiseerimises.

Kindralstaabi ülem kindralleitnant B. Boustedt sai 65 aastat vanaks ja lahkus ametist. Tema asemele määrati kindralmajor O. Nygren. Ajakirjandus hindab ametist lahkunud staabiülema teened üldiselt kõrgelt ja toonitab tema algatusvõimet uuenduses. Neid uuendusi aga peab avalik arvamine hädavajalikeks, nagu ta peab ka hädavajalikuks tugevat riigikaitset.

Paljuist ajalehtede mõtteavaldusist riigikaitse asjas väärab eriliselt tähelepanu Rootsi laialt tuntud radikaalse lehe „Göteborgs Handels och Sjöfartstidningi“ hiljutine ütetus: „Võib otsida ja asjatult otsida ametkonda, mis sellistes raskeis töötitingimuses, nagu on meie ohvitserel, käskkonnal kui ka allkäskkonnal, niisuguse vankumatu lojaalsusega ja murdmatu kohusetundega täidab oma ülesannet. On aeg, et seda mõistetakse. Ja on aeg, et see mõistmine avalduks tegudes. Need inimesed, keel on tõepoolest vaevalt kadestusväärne ülesanne õpetada kohmakaid, sageli kangekaelseid poisse distsipliinile ja viisakusele, peavad vähemalt saama kõlblikku toetust, mis seisab teadmises, et nende tööd hinnatakse. Kui demokraatia pitsutki taipab, mis on tema rahule tarvis, kui tal üldse on vähegi arusaamist seisukorrast, kui ta, ühe sõnaga, on elujõuline, siis kannab ta riigikaitse eest hoolt.“

Nõnda kõneleb Rootsi vabameelseim vabameelseist lehtedest.

Rootsi seltskonna järjest kasvav huvi riigikaitse vastu on seletatav praeguse aja üldpoliitilise seisukorraga.

Kuigi rootslased on suhteliselt kõige puhtamad aarialased ja eeskätt kuuluvad just põhjaraasi, mida saksa võimukandjad nii väga ülistavad, ei meeldi Rootsis sugugi, mitte üksi vabameelsetele, vaid ka vanameelsetele, sakslaste tõu alusel põhjenevad suurpoliitilised püüed, mis tahavad viia põhjaraasi — õigem sakslasi — maailma valitsemisele. Rootslased vaatavad murega sakslaste järjest kasvavale rahvusliku mõtte liialdusele ja arvavad tarviliseks teha kõik, mis suudavad, oma iseseisvuse säilitamiseks ja vabaduse kaitseks.

Samuti valmistavad rootslasile küllaltki muret suure idariigi endaaevaldused. Hoolimata selle riigi rahukinnitusest ja kõiklaadi rahupaktide sõlmimisest, ei näi rootslasil tema rahuarmastusse küllalt usku olevat. Kui Stokholmi vabameelne leht „Dagens Nyheter“ avaldas mõne aja eest autentse materjali põhjal rea artikleid vene salakuulamisest Rootsis, võttis ajakirjandus selle kohta kaunis laialdaselt sõna. Muu seas ütleb nimetatud leht ise, et vene salakuulamise tööviis ja tulemused tekitavad kõige pealt küsimuse, mis on Rootsi teinud, et nii palju kui võimalik kaitsta oma sõjasaladusi.

„On meil üldse olemas hästi organiseeritud vastuluure? Ja kui on, siis peab see olema küll väga uje..... Venemaa salakuulamise ja agitatsiooni juhtijad ei ole just pehme südametunnistusega inimesed. Kui seda varem ei teatud, siis teatakse nüüd. Asjatundjad peavad vaatama, mis on võimalik teha seisukorra parandamiseks. Raskem ja tähtsam ülesanne on kahtlemata efektiivselt teha kahjutuks vene liiga eriline võitlusviis, mis tõenäolikult annab eriväringu igale tõsisele konfliktile, millesse riik mässitakse. See on nimelt revolutsiooniline propaganda, püüe võita klassisõda endale liitlaseks, sütitada kodusõda vastase tagalas.“ Ho.

Sõjakirjandust.

PRANTSUSMAA.

LA REVUE D'INFANTERIE.

Nr. 487 — aprill 1933.

Antiikne sõdur (comm. de Gaule). Millest ammutas antiikne sõdur moraalset jõudu veristeks võitlusteks? Eesõigustatud kodanikuna oli ta alul väljas oma õiguste ja eesõiguste eest. Haarates relvad, ta andis truudusetootuse jumalatele olla lahingus julge ja sõnakuulelik juhtidele. Isiklik huvi, kombeõigus ja enesearmastus liitsid kodanikke võitlevaks üksuseks. Hiljem Kreekas tekkisid palgalised sõdurid, kes teenisid samahästi Spartat kui Ateen'i. Jäädes hellenlasteks, nad võitlesid ka pärslaste huvide eest. (Xenophont'i kuulus 10.000 taandumine.) Kui Kreeka nii Rooma palgasõdureid tõukas võitlusse leping, saak, kutseuhkus, distsipliin. Eriti tähtsat osa antiikses sõjaväes etendasid juhid, nende isiklik prestiiž: „Keegi ei istunud Aleksandrist paremini ratsul, kellegi käes mõök ei kuulnud paremini sõna...“ kõnelevad Aleksandri biograafid. Cesar valitses paremini kui teised relvi ja hobuseid, tema ei tunnud väsimust — päikesele ja vihmale vaatamata marssis ta ikka katmata päi oma võidukate leegionide ees.

Aparaat näiliseks laskmiseks (Suurtükiväe kapten Bacquier). Joonised ja seletused aparaadist, mille abil saaks demonstree-rida laskmist jalaväe saaterelvadest.

Mõtteid jalaväest (Kolonelleitnant Delmas). Autor toob tõendus, et jalaväe tähtsus on meie ajal suurem kui kunagi varem. Ta võrdleb prantsuse 1914 ja 1933. a. jalaväge. Juhtide kohta arvab, et 1914. a. vanemohvitser oli härra, praegu on ta töö ja enesearendamisega ülekoormatud inimene. (Asjata rabelevad! Ke.) Praegusaja prantsuse jalaväe relvastus ei olevat kui tule nii liikumise, samuti laskemootori külluse mõttes, küllaldaselt kõrgusel. Autor nõuab 75-mm jalaväesuurtükke, tankette ja küllust laskemootori. Taktika alal loeb autor mitte vastuvõetavaks tulebaasi sellises mõttes kui seda käsitletakse prantsuse jalaväe lahingueeskirjas. Autor võrdleb prantsuse ja saksa 1914. a. jalaväge ja leiab nad kui omadustelt, nii relvastuselt olevat enam-vähem võrdsed. Sellele autori vaatele toimetuselt tuuakse selgitav märge, millest nähtub, et Saksa jalavägi oli tulevõimelt paremas olukorras. Eriti raskekuulipildujate tulelt olid sakslased ülekaalus kui relvade nii tegevusviisidega. Prantsuse rk oli väga õrn. Õppeväljal olnud päris hea, aga lahingus jäanud saksa „Maxim'ile“ alla. Väga tõhukalt tõstsid saksa jalaväe tulevõimust miinipildujad (rasked, keskmised ja kerged, mis olid olemas juba enne 1914. aastat). Üldse sakslased 1914. a. olevat osanud õigemini hinnata tule tähtsust lahingus, kui prantslased.

6. korpus Piirilahingutes (22. aug. 1914). Selle korpuse viis lahingusse tema rahu- aegne ülem, tuntud kindral Sarrail. Korpus koosnes 12., 40. ja 42. diviisist. Rahuajal loeti korpust väljaõppelt eeskujulikumaks. Esimesed lahingud olid õnnelikud osalt selletõttu, et rahuaja õppetöös oli üle piiri mindud —

üleõpitud, mille tõttu juhtide loomulik (terve) mõistus oli liialt reeglite kammitsates.

Sõjakirjanduse ülevaates on pikem käsitletu Rootsi sõjaväe varustamisest (Ny Militär Tidsskrift jaan.-veebr. 1932 järgi). Rootsi sõduri kandami kogukaalu on vähendatud 7—8 kg võrra, s. o. 30—31 kg pealt viidud 22—23 kg-ni. Seda on saavutatud väärtuslikumate riidesortide kasutamisele võtmisega, jalatsite tüübi muutmise, relva ja rakmetuse kaalu vähendamise jne. abil. Labidas, näiteks, mis ennem kaalus 750 gr, kaalub nüüd 300 gr. Ke.

Bibliograafia.

Tähtis teos Gustav Adolffi aegse sõjakunsti ajaloo kohta.

Dr. phil. H. Sepp.

Tänavu märtsikuu alul ilmus Soome sõjakunsti ja sõjaajaloo uurija J. O. Hannula teose „Sotataidon historia“ (sõjakunsti ajalugu) kolmas anne. Juba oma teose kahe esimese andega on Hannula osutanud sõjakunsti ajaloo alal erilisel silmapaistvaid uurija võimeid, osates allikriitiliselt süveneda sõjakunsti ajaloo arengujoone põhiilmestesse. Kolmas anne tõendab, et autori süvenemise võime on ajaga veel enam täienenud. Et kolmas osa käsitleb peamiselt ainult Gustav II Adolffi aegset Rootsi-Soome sõjakunsti ajalugu, siis on siin võrreldes eelmiste annetega käsitus tihedam, lähenedes üksik- osades tugevasti enam eriuurimusele kui eelmistes osades. Autor on annud õige hea ülevaate keisri väe organisatsioonist ja seal kasutusel olevast taktikast; kuid veel enam köidab muidugi lugeja tähelepanu see osa, kus jälgitakse Gustav II Adolffi aegset reorganiseerimistööd Rootsi-Soome sõjaväes, peatudes loomulikult just ka soome väe osade juures, andes sellega iseloomustava ülevaate Rootsi-Soome sõjanduse arengust tol ajal. Selle järgi peatub ta üksikasjalikumalt Breitenfeldi lahingul, positsioonisõjal Nürnbergi juures („Alte Veste“) ja Lützeni lahingul. Lõppeks leidub Hannula teoses käsitus sõjaväe organisatsioonist ja taktikast 30-aastase sõja lõppfaasil ja tolleaegse strateegija iseloomustamisest. Sageli on üsna kütkestav autori oskus tabada, toetudes allikmaterjalile, sõjaliste sündmuste ilmeka- maid põhijooni, nagu näiteks Breitenfeldi lahingu puhul, kus autor täiesti põhjenda- tult ümber lükkab saksa uurija Hans Delbrücki ja rootsi uurija Gustaf Petri arva-

muse, et Gustav II Adolf on oma parema tiivaga ümber haarata püüdnud Tilly väe pahemat tiiba ümberhaaramise mõttes. Oma väite põhjendusena toetub autor Gustav Adolphi taktikale tol ajal, väidates, et Gustav Adolphi taktika oli selles suhtes defensiivsema ilmega. Autoril õnnestubki otsekohe Gustav Adolphi enese kirja najal tõestada, et Gustav Adolphi polnud seejuures ümberhaaramise kavatsust, vaid et ta püüdis sel teel lahingu käigu ajal ära kasutada tuult ja päikest. Kui jälgida lahingu käiku, näeme, et sellel oli üsna suur tähtsus. Hannula õnnestunud kriitiline analüüs osutub sellele, kui vajalik on sõjaajaloos põhjalik materjali sisuline tundmine, et meie ikka kindlate tõsi-asjaoludele just otseste allikate eneste läbi jõuame. Muidugi ei jätke ju, nagu näeme Hannula uurimisest, mitte ainult teatud sündmuse kohta käivast allikmaterjali otsest tundmisest, vaid et vajame kõige kõrgemal määral meetodilist oskust ja üldse ajajärgu tundmist. Sääraseid näiteid, kus avaldub autori käsitluse oskus ja andekus, on veel mitmel juhtumil, kus autor põhjendatult ümber lükkab rootsi kindralstaabi uurijate ja Barkmani väiteid. Kuid need jäägu siin ruumipuudusel puudutamata.

Meil, eestlastel, kes ka sõja ja sõjakunsti ajaloo vastu huvi tunneme, on küllaltki põhjust jälgida Hannula väärtuslikku teost. Kõigepealt avaneb meile selle teose läbi võimalus saada põhjalikumalt ülevaadet Gustav Adolphi aegsest sõjaasjanduse arengust ja

tähtsamatest lahingutest 30-aastasest sõjas Gustav Adolphi aegu. Viimastel aegadel on nii mitmed uurimused ilmunud Gustav Adolphi sõdade kohta, mis meil laiematele hulkadele pole kättesaadavad juba keele mitteoskuse tõttu. Hannula teos võimaldab aga saada sellest kõigest väga ilmeka ülevaate ühes kriitiliste märkustega. Kahju ainult, et meil eesti keeles puudub Hannula teosele vastav trükitud vahend sõjaajaloo jälgimiseks.

Kuid Hannula õnnestunud teose puhul on minul juhus konstateerida, et Soomes sõjaajaloolised harrastused on annud õieti häid ja põhjalikke tulemusi; peale Hannula leidub veel mitmeid teisi sõjaajaloo uurijaid. Selle ajalooteaduse haru taotlejate hulka kuulub ka säärane tugev jõud nagu Arvi Korhonen, kelle kirjutusi olen ikka suure huviga jälginud. Kõik see osutab sellele, et Soome on teiste põhjamaade hulgas kerkinud kiire tempoga üsna silmapaistvale kohale ja seda tänu andekatele ja allikainesse põhjalikult süvenenud uurijatele. Lähemad aastad lubavad mainitud autorite poolt tuua põhjapaneva tähtsusega lisa. Kõik see osutab ka veel sellele, kui vajalik on meil soome uurijate tööde jälgimine, eriti siis, kui tahame täiesti kodus olla Põhjamaade sõjaajaloo uurimise saavutustes, ja veel kui tahame üldse kodus olla Eesti ja teiste Põhjamaade ajaloos.

Lõpetan lootes, et Hannula teos leiaks Eestis seda tähelepanu, mis ta oma sisukuse tõttu täiel määral väärib.

Sport kaitseväes.

Sport Tallinna garnisonis.

Tallinna garnisoni spordikomisjoni korraldusel peeti Kadrioru staadionil 23. augustil viiendad ohvitseridevahelised kergejõustiku võistlused ja 24. augustil neljandad üleajateenijatevahelised kergejõustiku võistlused.

Mõlemad võistlused peeti kahes klassis ning mõlemas klassis omakord etteandmisega vanuse järele.

Ohvitseride kergejõustiku võistlustel tulid kohtadele:

100 m jooks:

B klassis — I. n.-leitn. M. Lossmann — Scouts ü. jal. pat. — 12,5; II. leitn. R. Israel — Merevägi — 12,5 ja III. leitn. H. Roots — 3. diviisi staap — 12,6.

400 m jooks:

A klassis — I. n.-leitn. A. Herm — Sõjakool — 56,5 ja II. leitn. R. Israel — 56,9.

B klassis — I. major A. Jõgi — Kaitseväge staap — 55,9; II. leitn. O. Roosenthal — Sõjakool — 57,2 ja III. n.-leitn. M. Lossmann — 58,0.

1500 m jooks:

A klassis — I. n.-leitn. A. Herm — 4.43,9 ja II. leitn. R. Israel.

B klassis — I. major O. Mullas — Kaitseväge staap — 4.58,8 ja II. leitn. O. Rasmann — 10. ü. jal. pat.

Kaugushüpe:

A klassis — I. n.-leitn. A. Herm — 6.06; II. n.-leitn. H. Bysa — Sidepataljon — 5.65 ja III. leitn. O. Roosenthal — 5.64.

B klassis — I. major A. Jõgi — 5.70; II. leitn. R. Tammemägi — Auto-tanki rüg. — 5.66 ja III. leitn. R. Israel — 5.55.

Kuulitõuge:

A klassis — I. leitn. R. Laas — Sidepataljon — 14.18; II. major A. Jõgi — 13.55 ja III. leitn. R. Tammemägi — 13.44.

B klassis — I. kv. ametn. R. Trubok — Juriskonsultuur — 12.36; II. n.-leitn. V. Kümnik — Sõjakool — 11.90 ja III. leitn. H. Roots — 11.67.

Kõrgushüpe:

A klassis — I. n.-leitn. A. Herm — 1.65 ja II. n.-leitn. H. Bysa — 1.60.

B klassis — I. leitn. R. Laas — 1.55; II. leitn. B. Bloom — Merevägi — 1.50 ja III. leitn. R. Tammemägi — 1.45.

Granaadivisked:

A klassis — I. n.-leitn. A. Herm — 66.98; II. leitn. R. Tammemägi — 66.30 ja III. leitn. J. Langel — Sõjakool — 64.96.

B klassis — I. kv. ametn. Trubok — 64.58; II. major A. Jõgi — 64.18 ja III. n.-leitn. V. Kümnik — 55.60.

Teatejooks 800+400+200+100:

I. Kaitseväe ühendatud õppeasutised — 3.53,5. Ülejateenijate kergejõustiku võistlustel tulid kohtadele:

100 m jooks:

A klassis — I. n.a.o. H. Kadak — Autotanki rügement — 11,6; II. v.a.o. H. Takk — Sõjakool — 11,9 ja III. n.a.o. O. Pärn — Sõjakool — 12,4.

B klassis — I. v.a.o. R. Mägi — 10. ü. jal. pat. — 12,2; II. v.a.o. P. Samet — Sõjakool — 12,4 ja III. v.a.o. J. Mihkelson — Sidepataljon — 12,4.

400 m jooks:

A klassis — I. n.a.o. H. Kadak — Autotanki rüg. — 53,4; II. n.a.o. O. Pärn — 55,3 ja III. n.a.o. Hanschmidt — Aegna komandantuur — 58,2.

B klassis — I. n.a.o. J. Hochensee — Sidepataljon — 56,3; II. n.a.o. J. Lessel — Sõjakool — 57,8 ja III. n.a.o. A. Lohuaru — Sõjakool — 58,2.

1500 m jooks:

A klassis — I. n.a.o. O. Pärn — 4.33,1 ja II. v.a.o. J. Mihkelson — 4.57,5.

B klassis — I. n.a.o. J. Haab — Autotanki rüg. — 4.48,7; II. n.a.o. Lohuaru — 4.49,2 ja III. n.a.o. A. Bürger — Sõjakool — 4.49,3.

Kaugshüpe:

A klassis — I. n.a.o. H. Kadak — 6,17; II. v.a.o. O. Hendrikson — Merevägi — 6,02 ja III. v.a.o. O. Raudsepp — Merevägi — 6,00.

B klassis — I. n.a.o. A. Vaap — Sidepataljon — 6,09; II. v.a.o. J. Stamberg — Sidepataljon — 5,83 ja III. n.a.o. A. Lohuaru — 5,66.

Kuulitõuge:

A klassis — I. n.a.o. K. Oole — Merevägi — 15.99; II. v.a.o. O. Grepp — Sidepataljon — 14.54 ja III. n.a.o. R. Anupõld — Sõjakool — 14.05.

B klassis — I. v.a.o. J. Kadakas — Sidepataljon — 13.75; II. n.a.o. O. Pärn — 13.48 ja III. n.a.o. J. Lessel — 12.80.

Kõrgshüpe:

A klassis — I. n.a.o. K. Aid — Sõjakool — 165; II. v.a.o. E. Tõnts — 10. ü. jal. pat. — 160 ja III. v.a.o. O. Hendrikson — 160.

B klassis — I. n.a.o. J. Stamberg — 160; II. v.a.o. J. Mihkelson — 150 ja III. v.a.o. A. Martinson — Sidepataljon — 150.

Granaadiviske:

A klassis — I. v.a.o. O. Grepp — 74.93; II. n.a.o. R. Anupõld — Sõjakool — 73.73 ja III. n.a.o. K. Aid — 70.45.

B klassis — I. n.a.o. A. Vaab — 71.62; II. n.a.o. J. Lessel — 65.27 ja III. v.a.o. J. Mihkelson — 63.60.

Teatejooks 800+400+200+100:

I. Kv. ühend. õppeas. — 3.47,3; II. Sidepataljon — 3.55,6 ja III. Vahipataljon — 3.57,8.

Ülejateenijate tennisvõistlustel, mis peeti 22. augustil Kv. ühend. õppeasutiste tennisplatsil ja millest võttis osa 7 ülejateenijat, tulid kohtadele:

I. n.a.o. K. Aid — Kv. ühend. õppeas.; II. n.a.o. E. Raudkas — Pioneripataljon ja III. v.a.o. A. Roster — Vahipataljon.

Nii kergejõustiku võistluste tulemused kui ka tennisvõistlustest osavõtjate mängutase näitavad, et meil leidub ohvitseride ja ülejateenijate hulgas nii vanemates kui ka nooremates aastates härrasid, kes oma igapäevase raske teenisuse kõrval suudavad arendada oma kehalisi võimeid ning kes huviga suhtuvad spordile.

Ei saa ka mainimatult mööda minna ohvitseride kergejõustiku võistlustest osavõtnud ohvitseride arvust. Sellele vaatamata, et alates läinud aastast, toimuvad võistlused kahes klassis ja etteandmisega vanuse järele, võttis võistlustest osa — läinud aastal 22 ja käesoleval aastal 23 ohvitseri ja kv. ametnikku. See arv on aga Tallinna garnisoni suure ohvitseride pere peale ikkagi väike.

Soovitav oleks, et garnisoni ohvitseride kogud aitaksid kaasa tõsta tuleval aastal seda arvu vähemalt kahekordseks.

M.

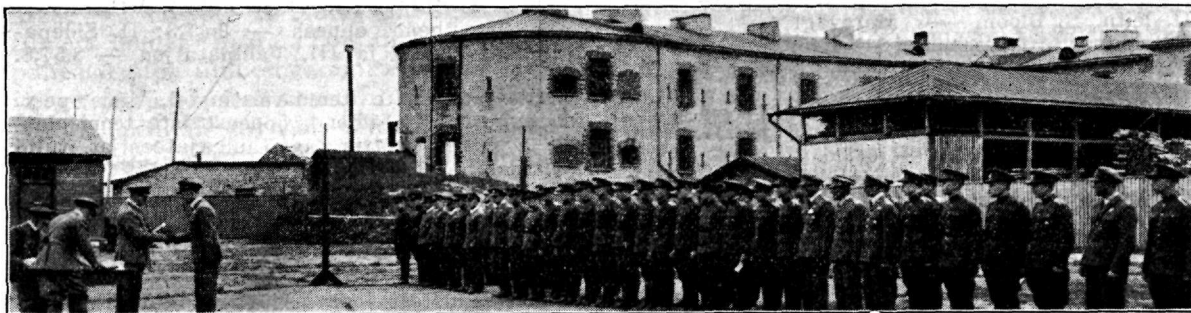
Õhukaitse väeosadevahelised spordivõistlused.

Õhukaitse väeosil tuli esineda käesoleval aastal esmakordselt teiste väekoondiste kõrval üleriiklikkudel spordivõistlustel. Seni oli kaadril, eriti ohvitserkonnas, kujunenud armsamaks ja levinumaks spordialaks suvel tennis, kuid nüüd tuli näidata oma võimeid ka teistel aladel. Selleks, et saada ülevaadet sporditasemest ja valida välja parimaid sportlasi esinemiseks üleriiklikkudel kaitseväe spordivõistlustel, korraldas õhukaitse ülem väeosadevahelised spordivõistlused. Võistlused teostati 2. ja 3. sept. k. a. Tallinnas parajasti võistluste päevaks valminud spordiväljal õhukaitse suurtükiväegrupi juures, mille chitamisele asus õhukaitse suurtükiväegrupp möödunud aastal.

Väikse, kuid nägusa ja koduse spordivälja valmistamisega on grupp teinud tänaväärse töö. Endisele konarlisele, osaliselt soisele ja kohati prügi panipaigaks olnud maalapikesele korraliku spordivälja loomine on nõudnud grupilt palju vaeva oma igapäevaste tööde kõrval.

Spordivälja ja ühes sellega ka võistlused avas Kaitsevägede staabi ülem kindral Tõrvand, kriipsutades alla spordi tähtsust tänapäeval. Ilma seisukord võistluste ajal oli võrdlemisi ebasoodus. Samuti veel „sissetöötamata“ ja osavõtjatele harjumata spordivälja oli osaliselt takistuseks parimate tagajärgede saavutamiseks. Vaatamata sellele teostusid võistlused kavakindlalt ja hoogsalt. Võistlusi jälgis kogu aja õhukaitse ülem kol. Tomberg, kes oli ühtlasi ka võistluste ülemkohtunikuks.

Võistluste lõpul jagas õhukaitse ülem välja auhindad ja tänas osavõtjaid. Väeosadest saavutas kogusummas suurima punktide arvu ning

Auhindade väljajamine võistlejale õhukaitse ülemalt.

seega tuli esikohale õhukaitse suurtükiväegrupp, omandades õhukaitse ülema rändauhinna — hõbekarika puust alusel. Selle auhinna oli grupp kõigiti ära teeninud, nii väärrika esinemise kui ka tänutäheks vaeva eest spordivälja ehitamisel. Individuaal auhindu anti igal alal kahele paremale ja punktide kogusummas parimale sportlasele. Kolmandale kohtadele tulnuile anti diplomid.

Jalgpallimängus kohtasid, vastavalt määrustele üleriiklikkudeks kv. spordivõistlusteks 1933, üh. lennuväedivisjonest moodustatud meeskond kõigest teistest õhukaitse väeosist koondatud meeskonnaga. Neil meeskondil aja puudusel kokkumängu enne võistlusi ei olnud. Omavahehisel jõukatsumisel tuli võitjaks Lennukooli, Lennubaasi, õhuk. suurtükiväegrupi ja õhukaitse staabi koosseisust moodustatud koondatud meeskond, lüües divisjonide meeskonda 7:0.

Võistlustel saavutatud tehnilised tagajärjed on järgmised:

I. Jooksud

a. 100 m jooks: 1. kprl. Allan, Arnold, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 12,4 sek.; 2. rms. Lintrop, Paul, Lennukoolist, ajaga 12,5 sek.; 3. rms. Jalak, Jaan, Lennubaasist, ajaga 13,1 sek.

b. 400 m jooks: 1. kprl. Allan, Arnold, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 1.1,1; 2. rms. Nuter, Felix, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 1.1,3; 3. rms. Apri, Eduard, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, ajaga 1,25.

d) 1500 m jooks: 1. kprl. Davidov, Roland, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 4.56,5; 2. rms. Miedeberg, Helmuth, Lennubaasist, ajaga 5.00; 3. rms. Laurimann, Edgar, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, ajaga 5.1,6.

e. 5000 m jooks: 1. rms. Laurimann, Edgar, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, ajaga 19.09,2; 2. rms. Estieol, Richard, Lennubaasist, ajaga 19.10,4; 3. rms. Rebane, Anatol, Lennukoolist, ajaga 19.16,4.

g. 110 m tõkkejooks: 1. ltn. Miil, Elmar, Lennukoolist, ajaga 20,3 sek.; 2. kprl. Korpe, Oskar, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, ajaga 22,0 sek.; 3. rms. Lintrop, Paul, Lennukoolist, ajaga 22,7 sek.

h. 5×1000 m teatejooks: 1. Ü. Lennuväedivisjon nr. 3 meeskond: n.a.o. Kotkas, August, n.a.o. Johanson, Herman, kprl. Sepp, Peeter, rms. Apri, Eduard ja rms. Laurimann, Edgar, ajaga 17.05,6; 2. Õhukaitse Suurtükiväegrupi meeskond ajaga 17.36,0; 3. Lennukooli meeskond, ajaga 17.38,9.

II. Hüpped.

a. Kaugushüpe: 1. rms. Lintrop, Paul, Lennukoolist, kaugus 5,83 m; 2. rms. Sanberg, Georg, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 5,60 m; 3. kprl. Korpe, Oskar, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, kaugus 5,17 m.

b. Kõrgushüpe: 1. rms. Sanberg, Georg, Õhuk. Suurtükiväegr., kõrgus 1,60 m; 2. rms. Jalak, Jaan, Lennubaasist, kõrgus 1,55 m; 3. rms. Erlbaum, Raimund, Ü. Lennuväedivisj. nr. 1, kõrgus 1,50 m.

d. Teivashüpe: 1. kprl. Korpe, Oskar, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, kõrgus 2,85 m; 2. v.a.o. Kärsin, Robert, Õhuk. Suurtükiväegr., kõrgus 2,85 m; 3. rms. Neudeck, Vilhelm, Lennukoolist, kõrgus 2,50 m.

III. Visked, tõuked, heited.

a. Granadiviske: 1. kprl. Kost, Paul, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 67,90 m; 2. rms. Berner, Osvald, Lennukoolist, kaugus 67,46 m; 3. rms. Mäeots, Johan, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 59,72 m.

b. Odaviske: 1. n.a.o. Viltrop, Alfred, Ü. Lennuväedivisj. nr. 1, kaugus 43,185 m; 2. ltn. Loigu, Valter, Ü. Lennuväedivisj. nr. 2, kaugus 42,60 m; 3. veltv. Kivi, Hermann, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, kaugus 39,97 m.

d. Kuulitõuge: 1. kprl. Kost, Paul, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 11,35 m; 2. veltv. Stamm, Daniel, Ü. Lennuväedivisj. nr. 2, kaugus 11,22 m; 3. rms. Berner, Osvald, Lennukoolist, kaugus 11,085 m.

e. Kettaheide: 1. kprl. Kost, Paul, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 34,04 m; 2. n.a.o. Viltrop, Alfred, Ü. Lennuväedivisj. nr. 1, kaugus 30,71 m; 3. rms. Paabo, Leonhard, Õhuk. Suurtükiväegr., kaugus 30,31 m.

IV. Ujumine.

a. 100 m ujumine (vabalt): 1. n.a.o. Elvelt, Artemi, Ü. Lennuväedivisj. nr. 3, ajaga 1.43,2; 2. rms. Neudeck, Vilhelm, Lennukoolist, ajaga 1.51,2; 3. n.a.o. Kristal, Johannes, Lennukoolist, ajaga 1.53,4.

b. 400 m ujumine (vabalt): 1. rms. Kiisa, Helmuth, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 8.27,2; 2. rms. Lepp, Eduard, Lennukoolist, ajaga 9.38,3; 3. rms. Neudeck, Vilhelm, Lennukoolist, ajaga 10.34,4.

V. Jalgrattasõit.

1. v.a.o. Riiman, Valentin, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 42.01,4; 2. rms. Mõis, Jaan, Lennukoolist, ajaga 43.53,2; 3. rms. Soots, Arnold, Õhuk. Suurtükiväegr., ajaga 43.56,2. A. J.

Tallinna garnisoni väeosavaheline ratturijao 25-km rännakvõistlus.

16. septembril s. a. peeti garnisoni spordikomisjoni korraldusel Tallinna linnavalitsuselt väljapandud rändauhinna garnisoni väeosadevaheline ratturijao 25-km rakmetes rännakvõistlus ühes 200 m peale vintpüssidest laskmisega.

Võistluse tehnilised tulemused olid järgmised:

Koht	Väeosa	Jalgrattasõit		Laskmine		Kokku punkte	Märkused
		Aeg ühes laskmisega	Omas punkte	Silmade kogusumma	Omas punkte		
I	10. üks. jal. pat. . . .	1 t. 11 m. 17 s.	100	244	75	175	Laskmisel mahaarvatud 46 karistussilma.
II	Vahipataljon	1 t. 12 m. 34,2 s.	98,8	152	47	145,8	
III	Kalevi üks. jal. pat. . .	1 t. 22 m. 51,8 s.	86,4	148	45	131,4	

Laskmisel oli välja löödud silmi järgmiselt:

Ringide nr. nr.	10. pataljon		Vahipataljon		Kalevi pat.	
	Tabavusi	Silmade summa	Tabavusi	Silmade summa	Tabavusi	Silmade summa
10	1	10	—	—	—	—
9	6	54	2	18	2	18
8	8	64	1	8	4	32
7	10	70	2	14	2	14
6	4	24	7	42	5	30
5	7	35	6	30	2	10
4	4	16	5	20	5	20
3	4	12	3	9	4	12
2	2	4	4	8	5	10
I	I	I	3	3	2	2
Kokku	47	290	33	152	31	148
	Laskjaid — 10		Laskjaid — 9		Laskjaid — 9	

Bridsh.

Bridshiülesanne nr. 12.

Käesoleva probleemi toome jällegi inglise allikate järele. Kaartide jaotus on järgmine:

	♠	Ä, 5, 4	
	♥	Ä, 6, 4	
	♦	—	
	♣	2	
K, 2	♠	B	♠ 10, 9, 8
5	♥	Y	♥ —
K, 9, 7, 6	♦	Z	♦ S, 2
—	♣	A	♣ S, 3
	♠	E, S	
	♥	4	
	♦	E, 10, 8	
	♣	5	

Ärtu on trump ja A on käigul. A—B võtavad veel kuus tihhi igasuguse kaitse vastu. Kuidas?

Tallinna linnavalitsuselt väljapandud rändauhinna võistluse kogusaavutise eest omandas teiskordselt 10. üksik jal. pataljon.

Võitja jao koosseisu kuulusid: leitn. O. Nussmann, v.a.o. P. Pulver, v.a.o. K. Naus, v.a.o. O. Kivi, v.a.o. E. Tõnts, n.a.o. S. Siinus, n.a.o. J. Luigaleht, n.a.o. K. Mets, n.a.o. J. Mihkelson ja noor V. Vilhelmson.

Punkte arvestati järgmiselt: Kõige parema jao aeg rännakul andis 100 punkti ning järgmised ajad vastuvõrdeliselt parema aja punktidele vähem. Laskmise! andis kõige suurem jao sil-

made kogusumma 75 punkti ning järgmised kogusummad võrdeliselt parema kogusumma punktidele vähem.

Aeg loeti lähest väljumiseni kuni laskmise lõpetamiseni. Märgiks oli 10-ringiline normaal-laud.

Ilm oli võistlusteks ebasoodus: puhus puhan-guline kõva tuul ning sadas hoovihma. M.

Õiendus.

„Sõduris“ nr. 37/38 s. a. lhk. 1054 on järgmi-sed eksitavad vead:

1) 9 rida alt on „86. Viljandi polguga“, peab aga olema „2. Viljandi polguga“;

2) 6 rida alt on „40-mehelisel saksa sõdurite ja meie koolipoiste salgal“, peaks olema: „45-mehelisel saksa sõdurite ja umbes 60-mehelisel meie sõdurite salgal“.

Lahendus bridshiülesandele nr. 11.

(Kaardid olid jaotatud järgmi-selt: A: pada Ä, ärtu Ä, 5; ruutu E, 7; risti E, 10, 8. B: pada 7, 6, 5, 2; ruutu Ä, 9, 8; risti K. Y: pada E, 10, 9; ruutu K, 4, 2; risti Ä, 9. Z: pada K, 4; ärtu K, E, S; ruutu S, 10, 6. Mäng trumbita. A—B mängul, A käigul. Nõutav veel kuus võtet).

Toome ainult peamise lahendusvariandi. Tei-sed on siis kergesti leitavad:

1. A ärtu äss, ruutu 2, risti kuningas(!), ärtu sõdur.

2. A risti 10, risti äss, pada 2, ruutu 6.

3. Y pada 9, 5, 4, äss.

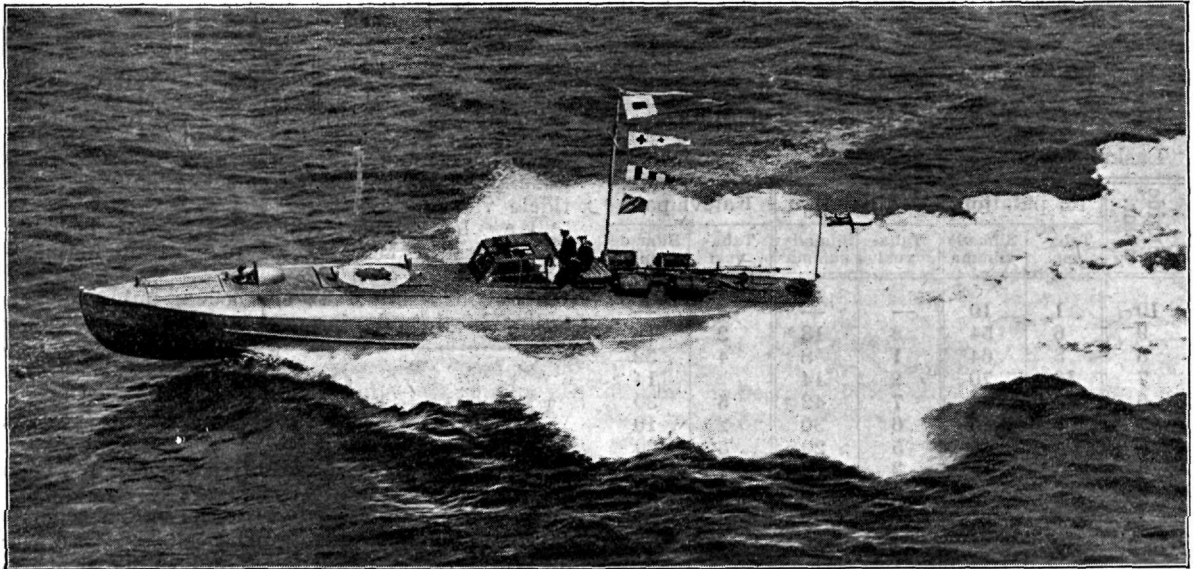
4. A risti emand, 9, pada 6. . .

ning vastane on viidud heitesundusesse.

„Sõduri“ toimetus müüb kuni tagavara jätkub Jalaväe määrustik I osa

1926. aasta väljaanne
hinnaga 10 senti.

Inglise kiirsõidu mootortorpeedopaadid CMB.

Inglise THORNYCROFT'i tehaste poolt valmistatavad kiirsõidu mootortorpeedopaadid CMB ehitatakse Suurbriti admiraliteedi järelvalvel.

Nimetatud CMB-paadid on suurt kasu toonud Maailmasõja ajal Inglise laevastikule Põhjameres, Valgemeres, Soomelahes jne.

CMB-paatidega on varustatud Inglise, Põhja-Ameerika Ühendriikide, Prantsuse, Jaapani, Hiina, Rootsi, Soome, Jugoslaavia, Kreeka, Hollandi ja Siiami sõjalaevastikud.

JOHN I. THORNYCROFT & Co. Ltd. LONDON.